

ВСПЕВІТ

K. 6176

1925

1925
230 а/к

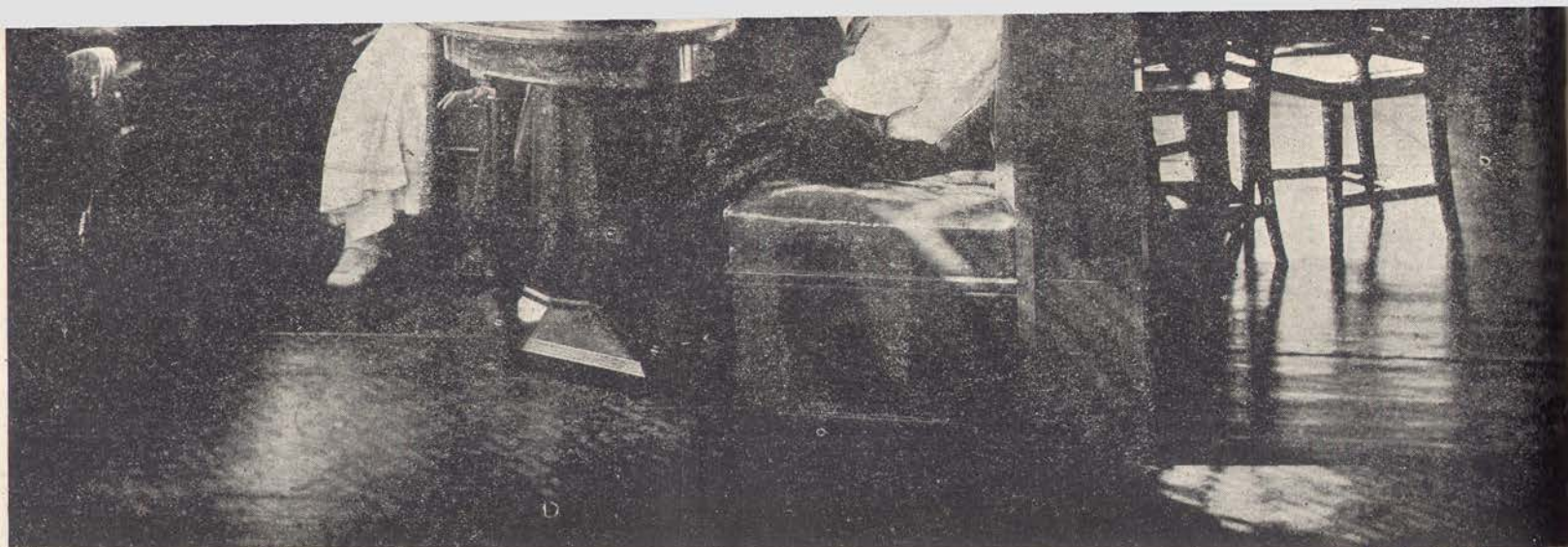
65-к-44
6-14

Пароход „Вл. Ульянов-Ленин“.

Салон 1-го класса.

Салон 1-го класса.

ВОЛЖСКОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕЧНОЕ ПАРОХОДСТВО

ПРАВЛЕНИЕ: Н.-Новгород, Кооперативная, 13.

МОСКОВСКАЯ КОНТОРА: Мясницкая ул., № 1.

СВОИ АГЕНТСТВА ВО ВСЕХ ПУНКТАХ ВОЛЖСКОГО БАССЕЙНА.

Транспортные конторы:

В Москве (Мясницкая, 1), Ленинграде, Н.-Новгороде, Свердловске, Уральске, Оренбурге, Баку, Ивано-Вознесенске и Ростове на Дону.

Представительства:

В Киеве и Бугульме.

Предварительная продажа пассажирских билетов производится в транспортных конторах.

Ціна окр. № 30 коп.

[05 (47714X) „1925“].

Пролетарі всіх країн, єднайтесь!

ВСЕСВІТ

№ 8

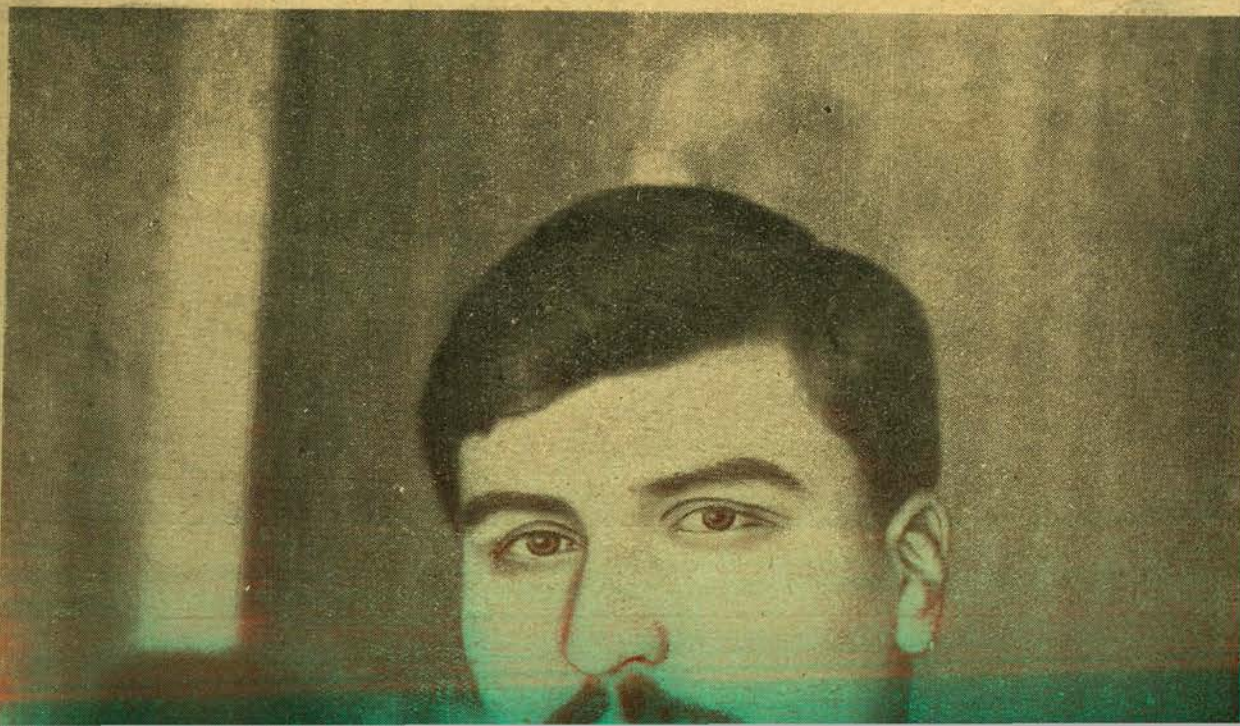
1-го ТРАВНЯ
1925 р.

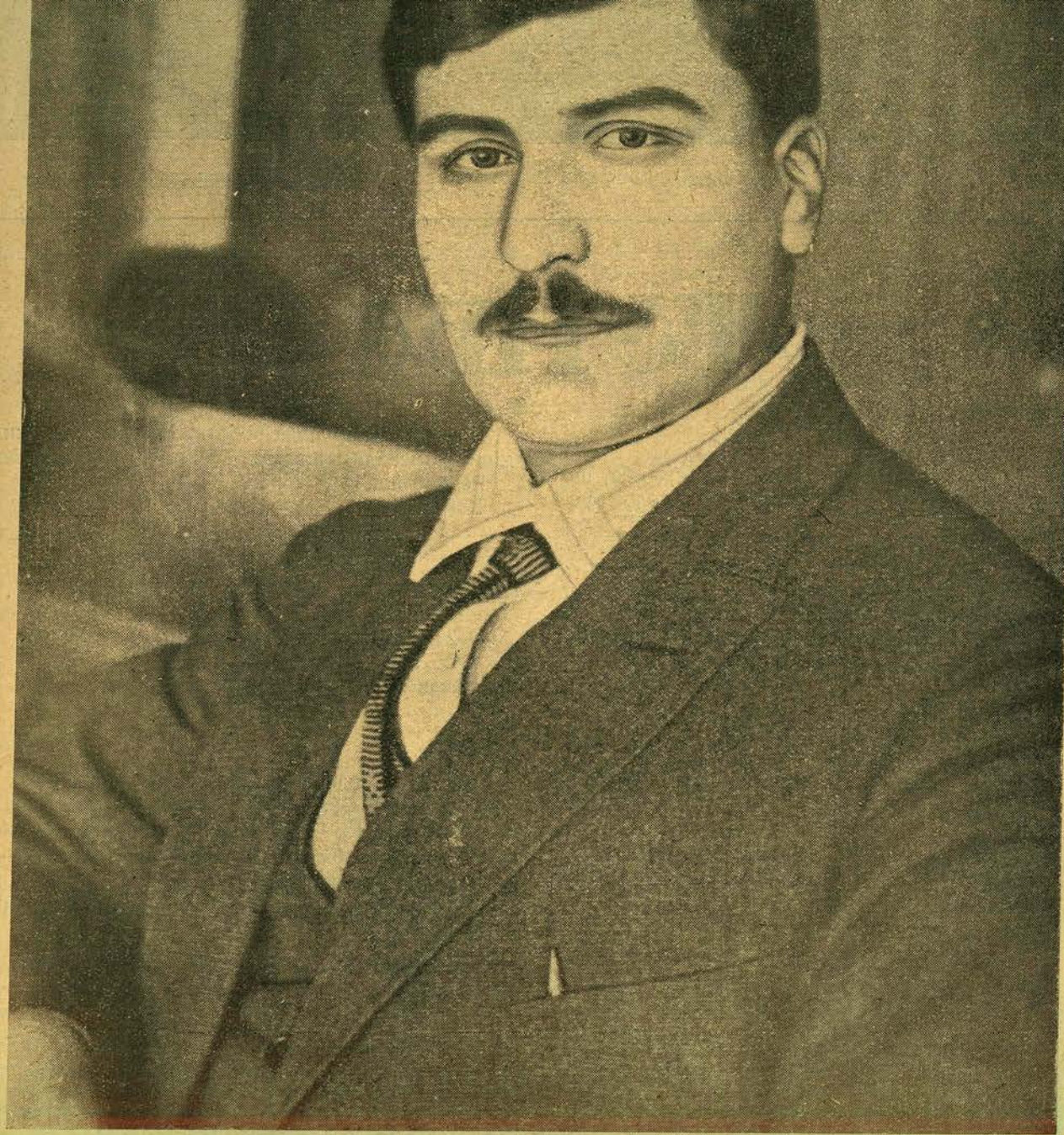
УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ДВОХТИЖНЕВИК

За редакцією В. БЛАКИТНОГО

▼▼▼ РЕДАКЦІЯ: ▼▼▼
Харків, вул. Лібкнехта, № 11.

ЗМІСТ: Оповідання: Тумба—Сергій Жигалко; Перегони—Петро Панч; Вірші: Свято—І. Квітоград; Гуморески: Почали сезон і підручник—Василь Чечвянський; Нариси: Французькі моряки на Чорному морі—Андре Марті; Агент великих хижаків—В. Поліщук; Живемо Комуною—К. Гордієнко; Техніка людського тіла—К. Подолянин; Театр смертної кари—П. Красний; Ілюстрації фотогр. „Всесвіту“ А. Плахтія; Кліше цинкографії „Червоний Друк“; Метранпажі — П. Касапов і М. Зайцев.

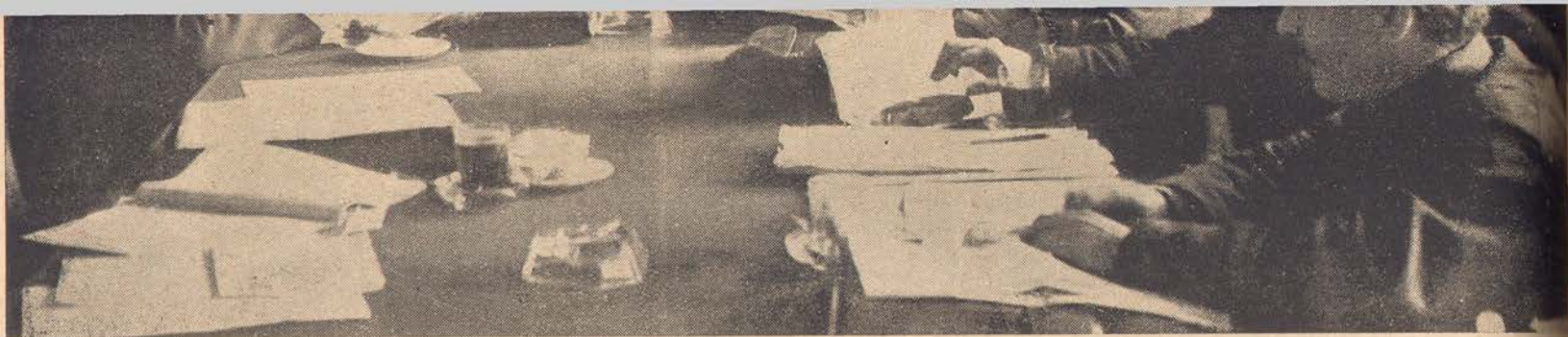
Голова Раднаркому У.С.Р.Р. Влас Яковлевич ЧУБАР.

Засідання Ради Народніх Комісарів України за головуванням т. Чубаря.

Сергій Жигалко.

ШУМБА

Засідання Ради Народніх Комісарів України за головуванням г. Чубаря.

Сергій Жигалко.

ТУМБА

I.

Ви не знайдете логічного зв'язку у цих рядках; — бо, що за логіка — дивитись на спокійну, пристроєну коло тротуару — тумбу?

Тумба.

Залізо.

Вона стоїть нерухомо місяці, роки, віки і навіть стоятиме тисячоліття, — хіба в'їдливі осінні дощі покопирсають її ідіотську, важку голову.

Значить —

— тумба.

Вона стоїть на розі Хрещатику і спокійно оглядає день. Бачила вона різноколірні партії і нації, примощувалася на ній кривава шия порубаного бандита і ясно поливалася вона сльозами молодої, вродливої проститутки.

Значить — стояла тумба.

А дні проходили по вулиці, — такі ясні і свіжі, гудів трамвай бовтаючись у рейках і розпачливо кричала десь сірена.

Ранок. Сонце.

Тумба.

Вечір. Роси.

Камінь.

II.

Громадянин Кандиба що-дня курил цигарки. Сидів біля вікна і курил.

Що-дня.

По республіці ішла робота. Напиналися, жили на скроні і міцно стискались щелепи. Радіо, — бурєю шугало по кордонах Республіка.
Комуністи.

Громадянин Кандиба курил цигарки. Сидів біля вікна і спокійно позирив униз на вулицю.

1918-й

— 20-й

— 24-й

1925 рік.

Кандиба спокійно покурює цигарки.

?

III.

Ви наче пов'язали собі туго хусточкою очі. По-за ними нема життя. Ви забули про Перекоп, про Тріпільські дощі, десь вас немає СРСР, — такого будуєчого, що весняно дивиться на далекі гори, які потопують у глибоких океанах.

Словом для вас нічого не існує.

Сидите біля вікна сірого, осіннього ранку і дивитесь униз на вулицю.

За стіною, у кухні — стукає ніж (це Віра), у низу двірник рубає дрова.

Осінній день прокинувся.

Десь проспівав півень.

З розчиненого шкапу визирають дебели томи: — Пушкин, Булгарин і ще щось товсте.

На столі: Політграмота (чого вона у вас?).

— Це «єресь», це непотрібна річ.

(Ви думаєте зараз що це — «єресь», бо для вас життя не єресь).

За стіною стукає ніж, у дворі — двірник і півень.

Нудно.

Тоді ви виходите на вулицю (взагалі, виконуєте всі пакти умови, що зробили ми з вами), сідаєте на тумбу, згадуєте — очі Буддою кидаєте вповдовж тротуару.

Повз вас проходять глевкі «непманки», впливають на ваші «емоції» (тепер ви вже не Будда); — ви чемно приймаєте ноги з тротуару і ховаєте за камінь.

Бачите, як з вікна приватного магазину визирає голене, смугле обличчя (вас Ларьок не обходить), тоді ви маєте Шкурини, бо він хотів колись уп'ястись кулаком у пухке, солодке обличчя.

Сидите і чуєте;

— Моей Ліде два пуда, но я непременно хочу, чтобы она была три... —

— це розмальовані губи.

Потім і ще де-що почуєте. І вам робиться приємно.

Сидите і курите «Алжир».

По бруку, в обіймах тротуарів проходять піонери і комсомольці, прямують до Ленінського клубу і розривають ранковий ранок піснею:

Заводи без нас

Не пустеют

Рабочая там молодежь...

Ви добре знаєте хто вони і куди йдуть, але вірите що це грапа і шалається, мовляв, вона без цілі по городу.

Думаєте; —

— За чим слідує червона міліція!

На слові — «червона» — у вас синіють щоки.

Почуваєте, що приємно так сидіти і знаєте, що шлунок, гарно справляє свої функції.

Раптом, з-за рогу сусідньої вулиці виринає купа люмпенів і криком і реготом спішать до Хрещатику.

Ви питаєте, що це.

Геть сором, отам! — пучкою вказує молодий люмпен.

Ви, спокійно прямуєте за гуртом і уперто хочете побачити — соромність.

Віля почти наганяєте двох молодих (мужчину і жінчину), дивитесь їм наперед і дивитесь.

Ви зараз не Будда і умову не виконали.

Секретар ВУЦВК. А. І. Буценко.

Ви: — доїдаєте друге.

— Жалко, а все таки — сволочний чоловік!

Віра:

— Туди йому й дорога, дрянні!

Ви поїли, витерли серветкою губи, запалили цигарку і

Заводи без нас
Не пустеють
Рабочая там молодьож...

Ви добре знаєте хто вони і куди йдуть, але вірите що це
трапа і шалається, мовляв, вона без цілі по городу.

Думаєте;—

— За чим слідкує червона міліція!

На слові—«червона»—у вас синіють щоки.

Почуваєте, що приємно так сидіти і знаєте, що шлунок,
гарно справляє свої функції.

Раптом, з-за рогу сусідньої вулиці виринає купа люмпенів
з криком і реготом спішать до Хрещатику.

Ви питаєте, що це.

— Геть сором, отам!—пучкою вказує молодий люмпен.

Ви, спокійно прямуєте за гуртом і уперто хочете побачити—
моромність.

Віля почти наганяє двох молодих (мужчину і жінчину),
сміє їм наперед і дивиться.

(Ви зараз не Будда і умову не виконали).

У „неї“... у „його“...—

— помічаєте і занотовуєте у себе на
мозкові.

Після такої ревізії ви йдете на своє місце, як чуєте,—про-
годинник три рази.

Це на виконкомі.

Але ви уперто думаєте що це на Лаврі (бо для вас викон-
ком не існує) і покірно йдете до себе на квартиру.

За спиною не стукає ніж, а щось втомне і солодке розпов-
ся по всіх кімнатах.

— Це Віра сьогодні «солодке» приготувала...—

— думаєте і чекаєте поки вас не
покаличуть.

(Поки не покличе Віра).

Уже в їдальні.

Віра.

— Боря, як ти втомився! Весь день бігаєш, ніколи й спо-
ти! Ах, це життя!—(ви втирає хусточкою очі).—Таке жорстоке,
болоче для вихованої людини!

Ви: доїдаєте котлету.

Да, у смерть натовмився Віро!—і жалісно дивитесь у вікно.

Вона скорбно дивиться вам у очі (вам робиться неприємно)
на „друге“.

Боря, учора Полонського одвезли в лікарню!

Ви:—

— ніби не знаєте хто це хворий.

А хто це Полонський?

Віра:

Та комуніст, шолудивий такий! Той, що хотів нас виселити
з квартири! Знаєш?

Секретар ВУЦВК. А. І. Буценко.

Ви:—доїдаєте друге.

— Жалко, а все таки—сволочний чоловік!

Віра:

— Туди йому й дорога, дрянй!

Ви поїли, витерли серветкою губи, запалили цигарку і
кілечками, спокійно пускаєте дим.

А на вулицю сідає осінь.

Тихо, нудно.

— Бо осінь, а осінь вишкрябує з душі усі гарні частини
чоловіка.

(Це ви розмовляєте сами з собою).

Добре знаєте що не в нашій країні, не в СРСР впливають
пори року на людину; добре знаєте, що зараз (хоч і осінь)
провадиться найкокосальніша робота по республіці,—але дума-
єте і уперто думаєте,—що осінь робить з людини неvipрану
сорочку і згоджується:

— Я не винен що я такий «індеферентний» до всього,—бо
осінь-же!

Слово «індеферентний»—кривить ваши губи в посмішку.

— Чужоземне (мовляв) слово!

А Віра дурна—, як порожня дуплянка. Це вас радує, бо
почуваєте, що стоїте вижче Віри.

А хто вона?

Віра—ваша жінка, дружина—як хочете. Скінчила «інсти-
тут благородних девиць»—і грає на п'яніно.

Вечором, вона сідає за п'яніно, ви—коло неї, електрика
борсається на віях у неї і почувається що ви—Байрон, або
якийсь із «його» героїв. Приблизно. І це все радує.

Віра грає:—не іскушай мене без нужди... або щось інше,
подібне до цього. Ви, палите «Алжир» і дивитесь на її золоті
кучеряшки.

Скінчала.

Томно підвела брови. На вас.

Як приємно!—і поклату руку на ваше плече.

Ви в нестямі (робите що в нестямі) кидаєтесь на неї, цілуєте в губи, облапуєте її і зливаєтесь у одно ціле.

Тоді у вашому роті робиться паскудно, як після поганої махорки, ви спльовуєте і сідаєте біля вікна.

— Віро! завтра іде надзвичайна кіно-фільма, музика чудова от тобі послухати!

Вона:—струшує щось з спідниці і важко дихає.

— Боря! Підем? Борічка!

— Ну звичайно, звичайно!

Ви зараз серйозний і спокійний, як цього вимагає сімейний шаблон.

Потому йдете (з нею) у спальню, роздягаєтесь, кладете штани на стілець і насовуєте на голову одягало.

Вона щось вовтузиться коло ліфчика, коло штаненят своїх і погрожуючи пальчиком сміється:

— Ох, Боря-Боря! дві кнопки одірвав!

Ви усміхаєтесь і затулюєте очі. Вона лягає, світло гасне і тихо робиться в кімнаті.

За вікнами прошумів трамвай. У стіні зашуруділи мишенята і покопотіли ніжками по підлозі.

Ви думаєте:—

— треба кота.

Потому голосно:

— Віро, чуєш?

Вона:

— Чую.

Ви:—незадоволено.

— Що чуєш?

— Трамвай проїхав!

Ви:—підводитеся на лікоть.

— Кота треба дістати, чуєш, миши!

Вона:

— Краще ж кішечку тоді!

Ви знервовано спускаєте на долівку слину, сунете на голову одягало і засипаєте.

Десь —

— з городу —

— пробило «дві».

Це з високої башти—

— виконкому.

IV.

— Це так мало!—скажете ви.—Це ж одна мить в порівнянні з вічністю.

Залізо.

... Ну, нехай громадянин Кандиба.

Далі...

V.

Ранком, свіжі газети, Ви, як освічена людина, —купуєте номера і передивляєтесь по «діAGONALІ». Помічаєте:

— «Перевибори сільрад»...

Голосно промовляєте:— Ага!

Читаєте:

«Перевибори проводяться як найкраще... наслідки підготовки—чудов»...

Похмуро мнете газету, сунете в кищенко.

— Неприємно, неприємно... злидота організувалася!

Думаєте.

Вам зробилося неприємно, що ⁷міліонноголова ⁷масса у вас зімкнулась і свідомо прокладає собі дорогу.

Тоді ви нічого не бачите перед собою і поспішаєте на вальну, у 45 номер.

(Там живе Корніяка, «зуб»—і ви в надії).

— Той знає суть справи!—покладаєтесь на його собачий нюх. Дзвоните.

Вас упускає якась «гемороїдальна» особа і ви сідаєте в крісло, в кабінеті «друга». Витягаєте газету і подаєте Корніяку.

— Я вже, уже читав!—швидко і хитро одмовляє.

— Ну, а справді, як?—питаєте.

— Брехня, порожній згук!—вам на вухо:—Наші не сподіваються! вибори провалюються! Маша!

Уходить Маша. Ота, що впускала.

— Дві сині!—

— Маші.

Ви уже спокійно зітхасте і говорите:

А я, справді, думав що «нас» б'ють!

(На слові—«нас»,—у вас червоніє ніс).

На столі опинилися дві пляшки «портвейну» тарільці—«бифштекс» і дві чарки.

Н. Ісаєнко.

Член спілки робкорів Донбасу «Забой». Молодий письменник.

— Трамвай проїхав!

Ви:—підводитеся на лікоть.

— Кота треба дістати, чуєш, миши!

Вона:

— Краще ж кішечку тоді!

Ви знервовано спускаєте на долівку слину, сунете на голову одягало і засипаєте.

Десь —

— з городу —

— пробило «дві».

Це з високої башти—

— виконкому.

IV.

— Це так мало!—скажете ви.—Це ж одна мить в порівнянні з вічністю.

І не все.

Треба про рік Хрещатику,—де стоїть тумба.

...Вона стоятиме віки, а громадянин Кандиба так мало викуриє на ній цигарок.

Всього—один день.

Один день і вік.

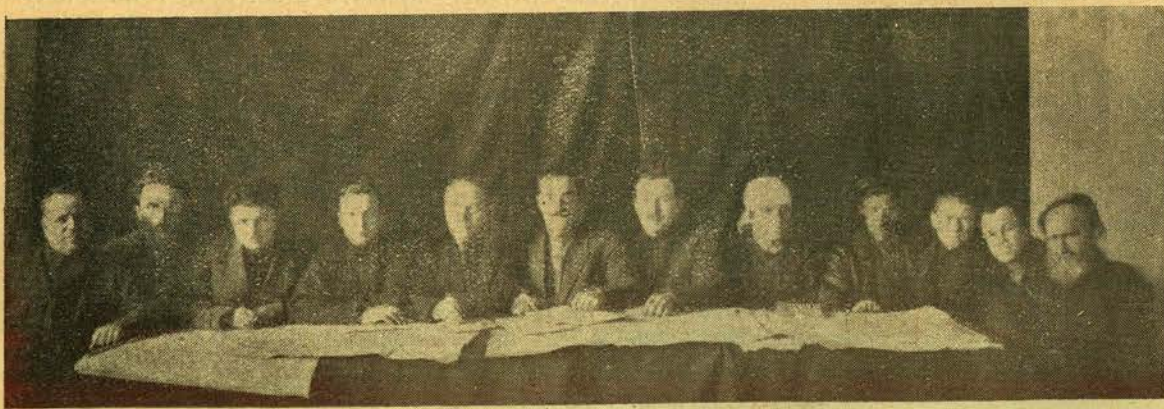
Різниця.

Але для його хватить!

Він викуриє ще усі тютюнові плантації алжирських колоній і зрідка буде затягатися поганою Чернігівською махоркою.

Значить,—рік Хрещатику і тумба.

З'їзд спілки селянських письменників „Плуг“.

В перших числах квітня відбувся з'їзд письменників „Плуг“. На ілюстрації президія з'їзду під головуванням т. Пилипенка.

(Там живе Корніяка, «зуб»—і ви в надії).

— Той знає суть справи!—покладаєтеся на його собачий Дзвоните.

Вас упускає якась «гемороїдальна» особа і ви сідаєте крісло, в кабінеті «друга». Витягаєте газету і подаєте Корнію.

— Я вже, уже читав!—швидко і хитро одмовляє.

— Ну, а справді, як?—питаєте.

— Брехня, порожній згук!—вам на вухо:—Наші не сподіваються вибори провалюються! Маша!

Уходить Маша. Ота, що впускала.

— Дві сині!—

— Маші.

Ви уже спокійно зітхаєте і говорите:

А я, справді, думав що «нас» б'ють!

(На слові—«нас»,—у вас червоніє ніс).

На столі опинилися дві пляшки «портвейну», тарільці—«бифштекс» і дві чарки.

Корніяка:

— Ну, Боря,—нехай везе нашій братії на провінції як нам оця зелень!

Випиває.

Ви випиваєте.

Червоніють і запливають сльозами од щастя очі.

Врешті ви з своїм „колегою“ переморгнулися (уже мовляв досить), кинули очі у його гострий зір і вийшли на вулицю.

Свіжий ранок процідив скаламучену голову і ви поспішаєте на біржу.

Посміхаєтесь з довгого плакату, що перетяв білим червоним усю вулицю:—„чудаки“—мовляв.

Пробило 10.

Це з гострої башти—
— виконкому.

VI.

Я, хотів про зав'язати хусточкою очі, а пішло сім іншими, покрученими речами.

Але, це не важно.

Не важно, що перед очима поринають вохкі тротуари, зовсім не мішають мені сидіти на тумбі—оці напудрені рішні.

Я спокійно сховаю під себе і буду оглядати сподіваючись, що наступного дня так уперто і настійливо, —як архаїчний, весняний зливами забутий—Будда.

VII.

Вже з тиждень, як ходите до Корніяки. Він одержує відомості з провінції і весело вас зустрічає.

— Боря! Взяла!

Ви:

— Слава богу, наша зверху!

І дома коли, улягається вечірня склака, ви підраховуєте:

15 горькой, 20 портвейн, 14 зубровка...—

— Це з Корніякою випили.

Дивуєтесь інколи.

Власне, нащо встромляти палку у колесо життя? Нащо затримувати розовий здобутків революції?

Але:—стискається ваш кулак коли згадаєте, як виблискували колись ваші плечі у погонах поручика.

Іде:

— Боря! міль їсть наплечники, треба просушити...

Це Віра.

Ви наче щось пригадали:

— Ах, да, я й забув! конче треба, конче треба!

А що «треба», ви й сами не знаєте. Бо скаламучені колишнім виблиском молодости.

Віра протягає шнурочок над вікном, вішає пару блискучих погонів і ще якесь барахло в галунах і любовно їх оглядає.

Ви приходите до дому, механічно зриваєте шнурочок і кидаєте оздобу у кошика.

— Дура!—

— промовляєте.

(Це Віра— дурна).

Ви знервовані.

Корніяка сумний і мовчазний.

Перевибори пройшли погано (для вас погано) 100% злидноти увійшло в сільради. Ваших агентів заарештовано, а Корніяку— «підшили».

Тепер він не ночує дома, а ви, спалили погони на примусі.

Віра:— коли палили.

Жертви польских катів.

г. Багинський.

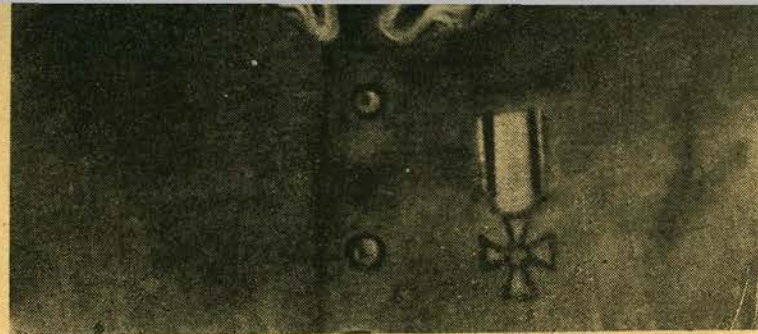
— Боря! су-ма сошол!— і вас за руку.— Вони пригодяться колись!

— промовляєте.

(Це Віра— дурна).
Ви знервовані.
Корніяка сумний і мовчазний.
Перевибори пройшли погано (для вас погано) 100% злид-
ноти увійшло в сільради. Ваших агентів заарештовано, а Кор-
ніяку— «підшили».
Тепер він не ночує дома, а ви, спалили погони на примусі.
Віра:— коли палили.

т. Вечоркевич.

т. Багинський.

— Боря! су-ма сошол!— і вас за руку.— Вони пригодяться
колись!

Ви грубо одпихаєте її і щось невиразно промовляєте. Бо
почуваєте, що ви досить розумна і сторожка людина.

Ранком Віра прийшла з базару.

Віра:

— Боря, Женю арештували сю ніч!—безсило упала в крісло.

Ви, якось гупо дивитесь на неї, потім фальцетом:

— Амінь?

Віра плаче. Ви бліді і дегенератом дивитесь на елек-
тричну лампочку.

Потім тихо:

-- А я, Віро! Я,— дома?

З Вірою— істерика, ви нічого не розумієте і шукаєте щось
у кишені.

У шибки бризнуло сонце і затопило підлогу рясно золо-
тим дощем.

День плив так мягко, сонно. За стіною не стукав ніж, а
ви чогось глибоко прислухаєтесь до вулиці, де шмигав
рознузданий, порожній трамвай.

Тепер ви не сідаєте на тумбу, не впиваєтесь ранковими
росами,— а уперто слідкуєте за газетними рядками.

Без «діогоналів».

Перед вами:

— Англія...

— Японія...—

— визнала.

— Торговельний договір...

— У Норвегії—страйк...

— У Польщі—40 тисяч безробітних...

— У Франції—

— кличе працюючих червоний стяг над посольством.
— Іще...

Іще—революція світова...

Ви, кусаєте губи.

— Да, наша лавочка зачинена!—думаєте.

Віра ходить на базар, ранком—співає півень, торохтить трамвай і глухої ночі, коли бігають по підлозі мишенята,—ви чуєте, як над городом поринає свіжий дзвін.

Це—

— з високої башти

— губвиконкому.

Тоді почувається, що ви такий мизерний — мизерний, одіпхнутий невідомою рукою од життя. Як колишній гімназист, вилаяний вчителем за брехні...

Почуваєте.

І здається чомусь, що падаєте в безодню...

На далекому кварталі різко свистить вартовий...

VIII.

— Боря, як далі буде... ось бачиш?

Це Віра ранком, коли лежите ще в постілі.

Ви бачите її сорочку в клаптях, усю брудну, у плямах важче колін.

Робиться нудно до блювоти.

Зітхаєте.

Ранок був свіжий.

Ранком проїхав Полонський,—бо чуєте, як гримнули двері.

Живе проти вас.

Ваше серце йокнуло, а Віра,—тісніше при-
тулилася до подушки.

Проходили дні.

Іще:—

— проходили червоноармійці до лазні, гуділи літаки у сизій далі і гримав дверима Полонський.

У Віри—нема сорочки.

Тепер вона вам брудна і ніколи вже не грає на п'янино.

Минали дні.

Над виконкомом —

— бив —

—годинник

— Ні —

— подумали.

— Не треба—«зарахувати», а краще:—«прошу райком придивитись до мене і скористати нагоду мати у своїх рядах таку людину, як я, громадянин Кандиба».

Унизу приписуєте.

— Робота моя повинна бути платня.

Слово —«платня»—берете петітом.

Потому крутите махорку, складаєте заяву у конверта солодко посміхаєтесь. Дивуєтесь з себе, що така геніяльна думка одвідала вашу голову.

Думаєте:

— Віра купить хромові черевики і батистових сорочок.

Посміхаєтесь.

— До стелі піднімався дим.

X.

Падали дні.

Над виконкомом бив годинник.

?

XI.

Ішов гострий, холодний дощ.

На тротуарах мало людей.

Ви складаєте свої речі на підводу, підняли високо комірка а біла вас Віра тремтить з холоду.

Перевозитесь на нову квартиру.

Вашу заняла якась «відповідальна особа», і вам, як людина з темним минулим,—прийшлося вибратися.

З сизого неба спало сіре рядно і повзли за комірка краплинки.

Коняка рушила. Колеса розбивали серце на-двоє.

На тротуарах—мало людей.

Ви, з Вірою,—схиливши голови—ідете за возом.

Ішов—

— гострий,—

— холодний дощ.

XII.

Громадянин Кандиба.

Київ, Москва, СРСР, Сибір, Донбас, Білорусія...

Ганком продав Полонський, — бо чуєте, як
Живе проти вас.
Ваше серце йокнуло, а Віра,—тісніше при-
тулилася до подушки.

Проходили дні.
Іще:—

— проходили червоноармійці до лазні, гуділи літаки у
сизій далі і гримав дверима Полонський.
У Віри—нема сорочки.
Тепер вона вам брудна і ніколи вже не грає на п'янино.
Минали дні.

Над виконкомом —
— бив —
—годинник

IX.

Ви зачинилися у кімнаті і щось пишете. Потім читаєте:
«У райком. Громадянин Кандиба. Рахуючи себе чесною і
прогресивною людиною»...—

— (слово—«прогресивною»—обводите червоним
чорнилом)
«яка здібна працювати на радянській платформі—прошу
зарахувати мене в ряди своїх службовців»... .

Перевозитеся на нову квартиру.
Вашу заняла якась «відповідальна особа», і вам, як людині
з темним минулим,—пришлось вибратися.
З сизого неба спадало сіре рядно і повзли за комір холо-
краплинки.
Коняка рушила. Колеса розбивали серце на-двоє.
На тротуарах—мало людей.
Ви, з Вірою,—схиливши голови—ідете за возом.
Ішов—
— гострий,—
— холодний дощ.

XII.

Громадянин Кандиба.
Київ, Москва, СРСР, Сибір, Донбас, Білорусія...
І ще —
— безліч.

Колесо революції не спиняється.
Тумба.
— Але, нехай спокійно стоїть вона на розі Хрещ-
тику і дегенератом позирає на синій день.
Над виконкомом —
— б'є годинник.

СРСР на Ліонському ярмарку.

Кустарні вироби.

Нафта.

Текстильні вироби.

ДЕРЖАВНИЙ ТЕАТР імени МАРІЇ ЗАНЬКОВЕЦЬКОЇ

Театр ім. Заньковецької народився в Києві у вересні 1922 року. В час тодішніх театральних сварок—група акторів, що стояли за революційний реалістичний театр—з'організувалась і поклала підмурок нинішньому Державному драмтеатрові ім. Заньковецької. „Не модно“ було назвати себе „реалістами“ у Києві у ту добу захоплення лівими течіями—і театр рушив на провінцію, будити благословенні Сонгорода українські.

Два роки шаленої роботи на периферії—і театр, що зміцнів і викристалізувався ідеологічно—доплив до „тихої пристані“—до Катеринослава. Взимку 1925 р. Головополітосвіта удержавила Заньківчан. Багацько цікавого є в історії цього театру: були й овації й адреси, був і куліш—одне блюдо на цілу добу, і „истопниками“ були актори в Кременчуці—усього бувало—та не зійшов з шляху спаяний колектив і нині маємо ми радянський серйозний театр, що несе не хиблючи свій лозунг „революційний реалізм у театрі і зрозуміле мистецтво робітництву й селянству!“ З березня в м. Запоріжжі помер режисер і голова ради Держтеатру

Актори театру ім. Заньковецької.

263,130 ч. (з них робітників—123,840 ч., червоноармійців—48,330 ч., селян—10,740 ч., дітей—21,480 ч.)—цифри досить красномовні.

Зараз театр об'їздить районні села на Запоріжжі, далі поїде на Криворіжжя, Бердян-

Актори театру ім. Заньковецької.

263,130 ч. (з них робітників—123,840 ч., червоноармійців—48,330 ч., селян—10,740 ч., дітей—21,480 ч.)—цифри досить красномовні.

Зараз театр об'їздить районні села на Запоріжжі, далі поїде на Криворіжжя, Бердянщину. Постійну базу театр має в Катеринославі, куди він і повертається у вересні. Театру потрібні нові актори, декорації, гардероб—

„97“. В хаті у Стоножки (1-ша дія).

„Ave Maria“—Я. Мамонтова. Молоді безбожники і т. Леон біля храму. Пантоміма «процеси праці».

ім. Заньковецької Олександр Іванович Корольчук — ця втрата дуже болюче відбилась на театрі, але робота не переривалась ні на годину. Нині театром керує артист Б. В. Романицький, в складі трупі є досить сильних акторських сил: Чичорський, Яременко, Олесь, Приходько, Мещерська, Любарт, Ярошенко, Половко і т. д. В репертуарі, крім п'єс, що йдуть в столиці, є також ряд своїх цікавих постановок: „Ave Maria“, „Треті півні“ Мамонтова, „Плебейка“ М. Жука, „Людина в окулярах“ А. Гака, „Розбійник Кармелюк“ Старицької-Черняхівської і т. д. За два роки роботи Державний театр ім. Заньковецької дав 789 вистав (з них платних—508, для червоноарм.—11, для робітництва—88, дитячих—13, загально-приступних—92, револ. свят—29, добродійних—31, селянських-виїздних—17); перепущено глядачів

нема сумніву що все це буде з рештою у Заньківчан,—Катеринослав любить свій театр і допоможе йому і морально і матеріально.

М. Лебідь.

ВСЕСВІТНЯ

Циклон в Америці.

Циклон, що недавно лютував у штатах Америки— Місурі, Ілінойс, Індіана, Кентукі і Тенесі, наробив збитків, щось по-над 500 мільйонів доларів. Вбито 823 чол. і 2990 поранено. Зруйновано 29 міст. Циклон розпочався в штаті Місурі, пронісся над Південним Ілінойсом, що постраждав найбільше. В штаті Індіана циклон поділився на два—один пішов над Тенесі, другий—над Кентуки. Найбільш постраждали міста:

Тіша після бурі
в Мурфісборо.

Мерфісборо, Де-Сото, Західний Франклін в Ілінойсі, Грифін, Принстон, Евенсвіль в Індіані і Візам в Тенесі.

Де-які міста па-

Тіша після бурі
в Мурфісборо.

Мерфісборо, Де-Сото, Західний Франклін в Іллінойсі, Грифін, Принстон, Евенсвіль в Індіані і Візам в Тенесі.

Де-які міста палають.

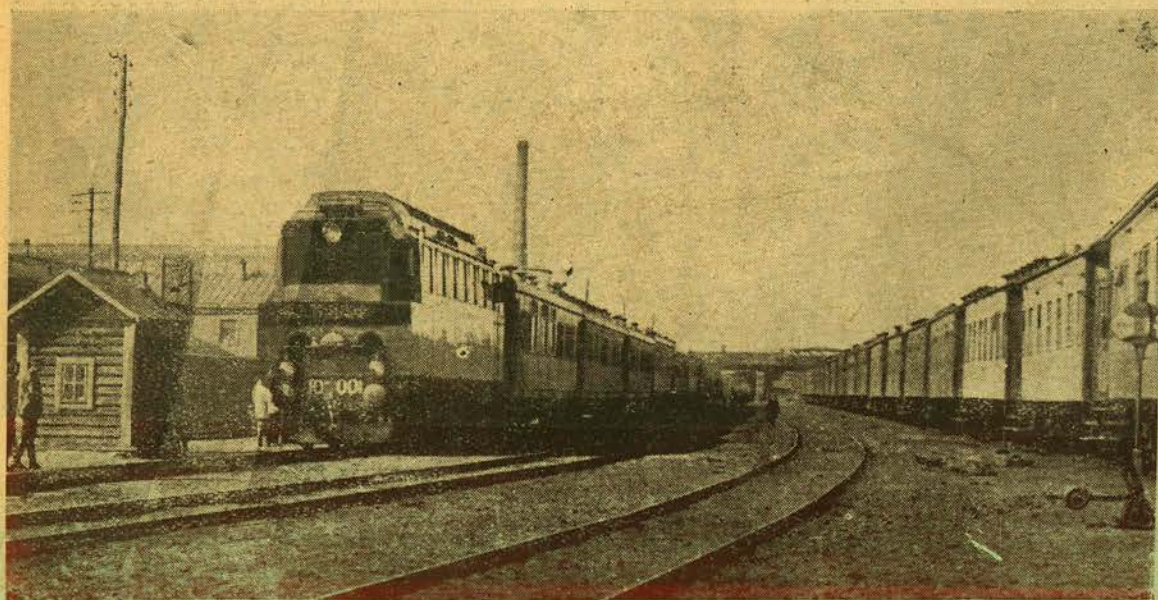

То, чого циклон не зруйнував, полум'я до щенту спустошило.

Мала дитина, що втратила своїх батьків, сидить на руїнах. Це все що їй залишилось.

НОВЕ ЗАЛІЗНИЧЕ БУДІВНИЦТВО.

Тепловоз проф. Ломоносова.

«Топловоз—вигода—економія—сила» — каже проф. Ломоносов. Це ніщо інше, як електромотор, що дає електричний ток. Сама ідея тепловозу виникла 1920-го року, коли вугілля було «одрізано» білими. Тепловоз має силу 1200 кінських сил, підіймає вагу 109 тон, швидкість його—55 верст на годину. Економію теплового матеріалу тепловоз дає величезну. В дорозі Маріуполь—Москва—Ростов—Перовск-Порт і назад до Харкова тепловоз ні разу не ремонтували і витрачено на нього всього 22 відра води.

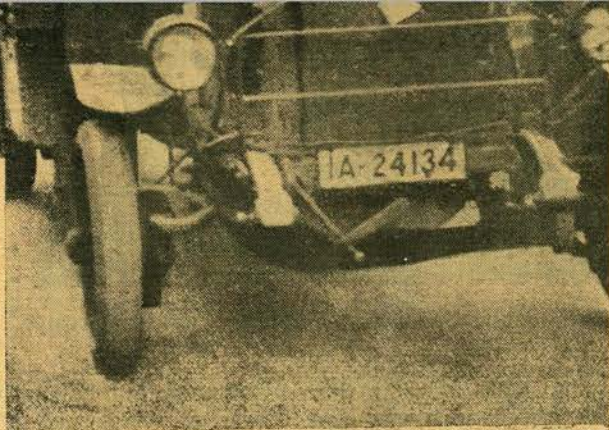
ІЛЮСТРАЦІЯ.

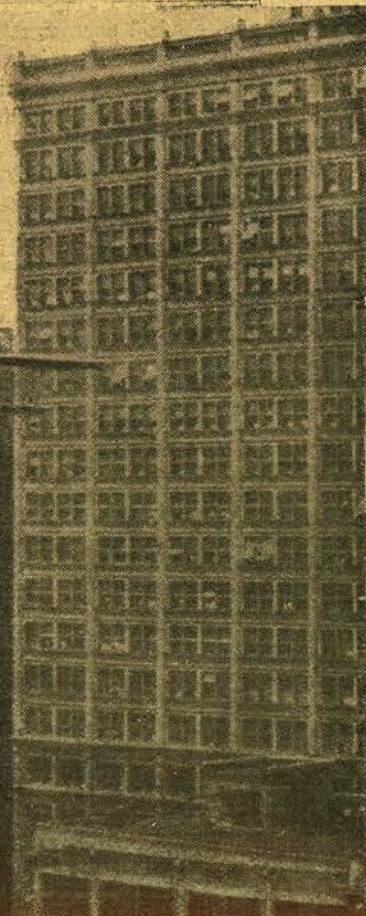
Один епізод із виборчої кампанії в Берліні: фашиські відділи проходять з прапорами по вулицях, нахваляючись розправитись з республіканцями.

Один епізод із виборчої кампанії в Берліні: фашиські відділи проходять з прапорами по вулицях, нахваляючись розправитись з республіканцями.

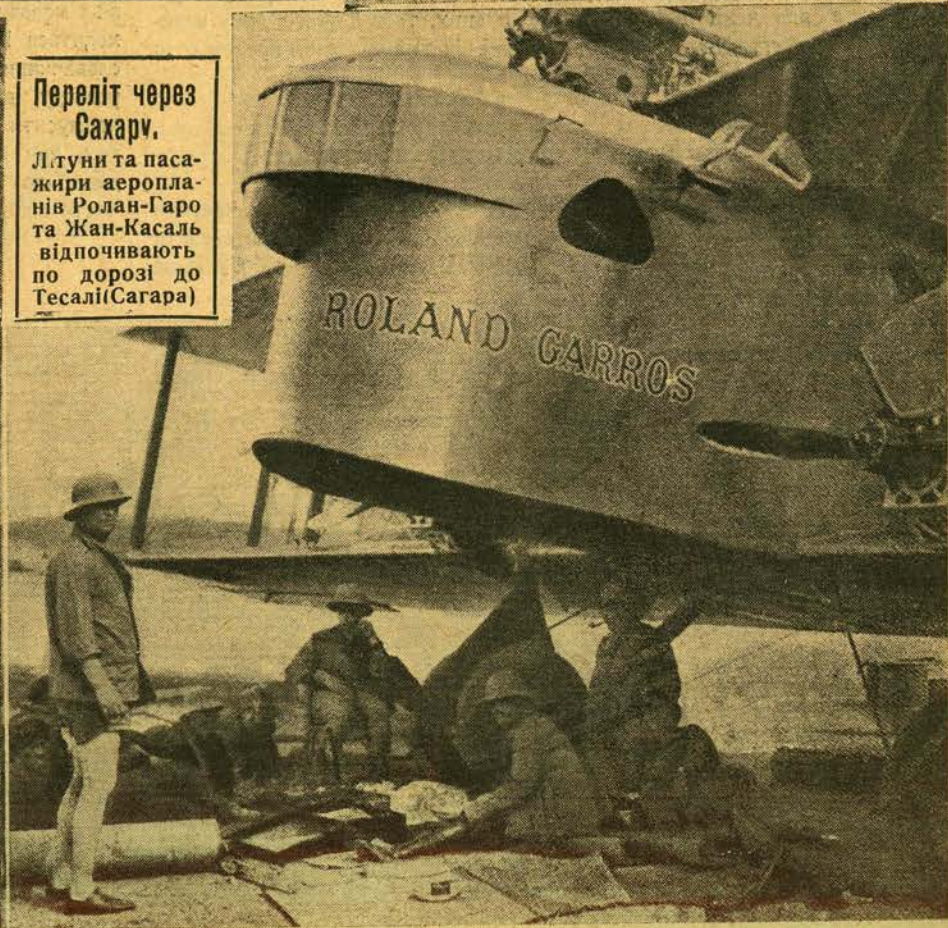

Американські авіатори остільки спеціалізувались, що літають по вулицях Нью-Йорку серед «хмародряпів».

Переліт через Сахару.

Літуні та пасажирів аеропланів Ролан-Гаро та Жан-Касаль відпочивають по дорозі до Тесалі(Сагара)

Валеріян Поліщук.

АГЕНТ ВЕЛИКИХ ХИЖАКІВ

„Злата Прага“ й димовий креп.

Центром життя Чехо-Словаччини є, звичайно, Прага. Перше враження од міста зовні — своєрідний готичний колорит пізнішого часу, з башточками, що фаяцітками висять на головних віхах різних церков, воріт і будинків. Ближче придивитись—переважає чудове бароко, а взагалі дим, як чорний креп, окутує це гарне місто, що іноді спірає в легенях, не має чим дихати і червоно-багрове сонце, як привід блукає серед тих вугляних туманів. На окраїнах міста дуже багато фабрик, особливо по обробці металю. Довгий час я не міг довідатись, чому Прага носить епітет—„злата“, адже нігде майже жодної бані, позолоченої. Виходить так, що річка Ватава, яка так граційно вигинається серед горбів і готики та пропливає то сумирно, то з шумом через шлюзи й попід мостами,—в своєму піску носить золото. Може то й байка, але так мені з'ясували правдиві чехи, чому Прага носить назву золотої.

Що спільне всім столицям.

Зараз Чехо-Словаччина — агент французького капіталу, Прага начеб столиця Малої Антанти, що ніяк не зважиться визнати СРСР — і тому чехи кажуть, що Прага, — це маленький Париж. Поляки правда й собі

Письменник Броніслав, Майорова, проф. Матезіус.

кажуть, — що Варшава—слов'янський Париж, румуни теж торочать про Букарешт, і, навіть недавно, я вичитав, що китайці такої ж думки про свій Кантон. Тому значить і Прага є —Прага.

кажуть, — що Варшава—слов'янський Париж, румуни теж торочать про Букарешт, і, навіть недавно, я вичитав, що китайці такої ж думки про свій Кантон. Тому значить і Прага є —Прага.

що тепер могутній чех здушив куцого німця в Празі і що королівська влада сяє ще й досі над Градчанами. Так (аж дико) в країні проклямого демократизму наявні спекулянти на темноті будують ще й зараз храм роздувають націоналізм, щоб легше було випробувати на спинах прикарпатських українців та Празьких робітників на Вацлавському неместі нові чучкові американські палки.

Охранка з першим призом і словаки „по хохлацьки“

В такій атмосфері з одного боку вільного пересування під догляд найкращої в світі охранки (одержала перший приз на якийсь міжнародній виставці по шпигунству) з другого—під ударами американської гуми й російського смороду, — може чеська буржуазія тримати в склепаному вигачу свою „лоскутну“ також державу. Бо словаки не вважаючи на велику кількість населення мають стільки користі від того ладу, скільки мабуть колишні грузини мали від царизму. Словак це постать, з якої, як казали з „хохла“, глузує всяка пакость по шантанах, коли його виводять в національній одежді придобреного „гнусним“, так званим, словацьким анекдотом. А що про українців, чи мадярів то й говорити не приходиться. Останні тільки німці остільки міцно взяли слово в культурі Чехо-Словаччини, що навіть найбільш офіційні органи в Празі, як „Прагер Прессе“ виходять по німецькі.

Існує пристойний німецький театр, де йшла між иншим китайська трагедія „Крейдяне коло“, щось з XI віку, з революційним і глибоким змістом чудесному перекладі Клабунда.

Ознаки здоровля і власність на жінку.

Але є ознака і здоровля певної частини чеської маси — це зріст партії і дужий розвиток фізичної культури. Стадіони Праги — відомі в цілий світ. Їх тепер ще поширюють, бо має відбутись, здається, всесвітній зліт соколів.

Німецькі звичай поклали дуже великий слід на чеському побуті. Особливо це в родинному житті, в гостюванні і своїми пиріжками, в кафе, в ношенні до жінки й таке инше.

Кілька слів про стан жіноцтва. Як відомо, чешки в масі середниці і середніх громадянських кол дуже діяльні і енергійні, особливо з-за молодю. Любовна данина, як і в кожній людині в певний період

Письменник Броніслав, Майорова, проф. Матезіус.

Як і всякі великі столиці буржуазних держав і Прага звичайно має де-що спільного зі столицею світу, але головне це—проституція, кафе-ресторани, а для чехів ще й життя по пивних, та з другого боку величезна частина життя, що проходить у праці під тим вугляним крепом коло машин, станків та інших приладів.

Кам'яне кружево й дракони з чотками.

Святиною чеських націоналістів є Градчани—старовинна частина міста, а особливо королівський старий готичний собор. Це краще сказати одна частина його, що нараховує більше 600 літ, бо друга у двічі більша прибудовується саме тепер. Аж дивно з початку:—в вік наглої грабіжки капіталу хтось буде, стягає може останні копійки на це кам'яне кружево, що фонтаном летить у верх, переплітається хрестиками і листям лапатим, а все це бережуть примари хімер і кострубатих спинами драконів—злих духів—грівів для очмарілої в релігійній копоті бідноти. Крізь такі страховища для розумної людини летять кружева з каменю на десятки метрів догори. Летять, щоб чеський пузатий манах унизу, сам подібний на химеру ненажерства, ліцемірно торкаючись чотків, бубонів мандрівцеві, що ось як то шведи порубали статую короля такого-то, й такого-то,

Прага. Старе місто.

кажуть, — що Варшава—слов'янський Париж, румуни теж торочать про Букарешт, і, навіть недавно, я вчитав, що китайці такої ж думки про свій Кантон. Тому значить і Прага є—Прага.

Існує пристойний німецький театр, де йшла між иншим китайська п'єса „Крейдяне коло“, щось з XI віку, з революційним і глибоким змістом чудесному перекладі Клубунда.

Ознаки здоровля і власність на жінку.

Але є ознака і здоровля певної частини чеської маси—це зріст партії і дужий розвиток фізичної культури. Стадіони Праги—відомі цілий світ. Їх тепер ще поширюють, бо має відбутись, здається, мале всесвітній зліт соколів.

Німецькі звичаї поклали дуже великий слід на чеському побуті. Особливо це в родинному житті, в гостюванні і своїми пірїжками, в кафе, в ношенні до жінки й таке инше.

Кілька слів про стан жіноцтва. Як відомо, чешки в масі серед родинництва і середніх громадянських класів дуже діяльні і енергійні, особливо з-за молодю. Любовна данина, як і в кожній людині в певний період, ходить і тут в досить слабкій кишені. Але „демократичні“ закони Чехословаччини визнають, що жінка є власність чоловіка, який може їй не дозволити розводу, витребувати через поліцію—і її приведуть по етапу,—можливо примусити жити з собою хоч він і не милий і таке инш. У всяких випадках, так званої зради, жінка дуже суворо карається законом, тому й диво, що судові процеси про кохання у буржуазній частині чехів досить часто відбуваються і наша еміграція тут грає не останню роль.

Жінку вішають за любов.

Недавно відбувся суворий випадок характерний для „демократії“. Жінка, яка не виносила фізично свого чоловіка і любила другого, вимагала од мужа розводу, утікла од нього й т. д. Він її повертав, змушав і так далі. Чоловік, якого жінка любила, і який її кожд любив, дуже мучився, того, жінка мучилась і третій, що не давав розводу по своєму теж мучився. Нарешті ситуація зробилась настільки неможливою—пекучою, що любовник жінки утік од мужа її. І щоб ви думали, суд присудив жінку повісити, щоб була „засторога“ иншим жінкам не підбурювати любовників проти чоловіків.

Нирки, як фільтри для пива.

Чехія—це пиво, пиво найкраще,—пиво, що має 500 літн^і традиції й досвід. Ще й досі є середньовічні трактири — пивні де—як на старовинних малюнках таверн, чи в оповіданнях про них, стоять довгі дерев'яні столи, по стінах різні остроги, шпичаки, грати все з литого заліза; величезні залізні лихтарі і все це накрито білими склепінням мурів, наче величезним підвалом,—вічним кам'янам ковпаком. Народ тисячами проходить крізь них, бочками профільтровує крізь свої нирки, пиво і, гикаючи од задоволення, чи од решток горя, що приніс сюди залити, іде до дому.

Така на подобу величезна таверна Флека, що існує без перерви з 1499 року.

Чеськи комуністи сміються: кажуть, що досить закрити пивні й броварні, щоб чеське робітництво влаштувало революцію. Вони мають рацію. Для чеха пиво—це рідкий хліб,—як його називають. Бідняк чех снідає й вечеряє окрайцем хліба, розмочуючи його в губі кувалом пива.

Чому в Празі переважає газ.

Що до спостереження, Прага тільки в центрі має електрику. Окраїни і міщанська частина старовинного міста освітлюється газом.

Відомо, що чеська буржуазія скупа, і тому в гості не ходить. Але бувають виключення, тоді такий сальцисон дбає дати, як найменше, і говорити про це, як найдовше, тільки в перебільшеній оцінці. Тут і розпочинається правдоподібна причина, чому в Празі освітлення газом, а не електричне.

Один радник міської думи з якихось міркувань зробив вечерю в себе вдома на п'ятнадцять приятелів. Шістнадцятою була одна дівчина з гарним руками. І так гостей було шістнадцять, господар 17. Але куварка помилувалася і замість того, щоб зробити 17 котлет, зробила 18.

Коли розложили всім по одній котлеті, виявилось, що одна зайва. Кожному через свою зажерливу вдачу чеського буржуа, що попав на дурничку, захотілось з'їсти ту зайву котлету. Але горіла електрика—це було, як бачете, в центральній частині міста і було нечемно комусь ту котлету схопити. Раптом несподівано електрика тухне. За кілька секунд розтинається проразливий крик цієї єдиної жінки. І в той же час з'являється знову світло, яке показує таку картину: в гарну руку цієї жінки щось схопила на тарільці пальцями котлету встромилося одразу 16 веделок. Кожний з гостей, користуючись п'тьмою... думав з'їсти ту зайву котлету. Так ніхто б не знав хто її з'їв. А причина щоб во того ще й було не...

Прага. Міська Ратуша.

Богемське скло й свобода під „пендриком“.

З різних виробів чехів славиться Богемське скло, себ-то вироби різного посуду з того скла й кристалю. Це дійсно чудове скляне, знов мереживо, і коли-б не постійні страйки робітників і кустарів, що живуть в неможливих умовах, через те, що їх обсіли кругом всякі лихварі, то вони були-б дійсно окрасою людського життя. А так виходить, що не зовсім. Нам одна чеська письменниця комуністка продала вироби страйкорів, які сами рятувалися таким чином од голоду.

За те ці тяжкі обставини, все більше й більше зміцнюють робочий рух і надають йому організованих форм.

Цікаво, що там партія дбаючи про класову борню, мусить дбати і про загальну розвагу для всіх членів, з танцями, з співами різних навіть зовсім не революційних пісень і т. инш. За те це надає якогось братнього характеру організації, хоч і розмякшує класову твердість, що несе з собою наше пуританство.

Один раз на рік—на багатий вечір дозволяється чехам навіть бешкетувати, себ-то «пендрик»—палка поліція не б'є по спині і люмпен може...

нається пр...
електричне.

Один радник міської думи з якихось міркувань зробив вечерю в себе вдома на п'ятнацять приятелів. Шістнадцятою була одна дівчина з гарним рукамі. І так гостей було шістнадцять, господар 17. Але куховарка помилилася і замість того, щоб зробити 17 котлет, зробила 18.

Коли розложили всім по одній котлеті, виявилось, що одна зайва. Кожному через свою зажерливу вдачу чеського буржуа, що попав на журничку, захотілось з'їсти ту зайву котлету. Але горіла електрика—це було, як бачете, в центральній частині міста і було нечемно комусь ту котлету схопити. Раптом несподівано електрика тухне. За кілька секунд розтинається проразливий крик цієї єдиної жінки. І в той же час з'являється знову світло, яке показує таку картину: в гарну руку цієї жінки що схопила на тарільці пальцями котлету встромилося одразу 16 виделок. Кожний з гостей, користуючись п'тьмою... думав з'їсти ту зайву котлету. Так ніхто б не знав хто її з'їв. А дівчина, щоб до того ще й було не чути її роботи, вирішила схопити котлету просто рукою. Замість котлети, гості одночасно встромили свої виделки в руку тієї дівчини.

Може вона була дійсно голодна?

Після того радник і гості його, які теж в більшості були радниками виступили рішуче проти проводки по цілому місту електрики, бо вона несподівано тухне і робить подібні неприємності. Газ цього не робить. Це була помста електриці. Ось чому, анекдот каже, Прага ще й досі сидить на газіві.

Прага, Пам'ятник_Гусові.

неможливих умовах, через те, що їх обсіли кругом всякі лихварі, то вони були-б дійсно окрасою людського життя. А так виходить, що не зовсім. Нам одна чеська письменниця комуністка продала виробу страйкорів, які сами рятувалися таким чином од голоду.

За те ці тяжкі обставини, все більше й більше змицняють робочий рух і надають йому організованих форм.

Цікаво, що там партія дбаючи про класову борню, мусить дбати і про загальну розвагу для всіх членів, з танцями, з співами різних навіть зовсім не революційних пісень і т. инш. За те це надає якогось братнього характеру організації, хоч і розмякшує класову твердість, що несе з собою наше пуританство.

Один раз на рік—на багатий вечір дозволяється чехам навіть бешкетувати, себ-то «пендрик»—палка поліцая не б'є по спині і люмпен може поглумитися над свободою.

Бо яка це свобода, коли поліцая добродушно походить й посміхається, коли юрба йде й п'яно кричить, зачипаючи зустрічних, б'ється і таке инш. Але досить кинути який небудь повстанчий лозунг, комусь в юрбу, як негайно піднімається «пендрик» і «вільного» громадянина ведуть в буцигарню.

Армія порятунку од гріхів за долар.

На другий день по цій самій вулиці вільно буде проходити юрбою тільки армія Порятунку—релігійна крамничка англо-американців, які з десятком прибічників, що одержують платню (тут і Українські студенти-емігранти, часом підробляють) з оркестром і прапорами, хрестами, ідуть до центру, займають місце на площі, грають, співають, а потім ведуть проповіді один по англійські, а другий перекладає... Треба почути, як глумиться робітничая молодь, по тихенько правда, в тій юрбі.

— Я вже спаслась! одкидається дівчина, ознак на руку своєму кавалерові.

— А скільки він бере за це в день?—відповідає їй той.

— Більше ніж коштує мій радікуль, що ти вишукав для мене у вітрині і не купуєш.

— Ба,-- коли-б я стільки одержував. І далі лайка, але публіка, що слухає проповіді починає обертатись. Тоді молоді, з групою ще других, демонстративно глузуючи, виходять з тлуму.

От, думається, коли-б тут же поруч виліз хто небудь з наших антирелігійцев і за жарив з класової точки зору. Ото було-б вражіння. Але видно на це ще немає часу.

ПЕРШЕ ТРАВНЯ.

I. Квітограй.

СВЯТО.

Виглянуло сонце із-за міста,
Збрило з плавень вуси туманів,
І летів наш потяг
Зеленою, свистом
І сміявся весело весні.
Гей, здоров, здоров була, станице!
Од заводу ми тобі привіт!

І
З вагонів:
десять! }
сотня!
тисяча!

Щей неслися оплески музик.
Нас вітали юні станичани
І „ура!“ розносила луна:
Забивалось небо в сині чати
І здивовано дивилося на нас.

* * *

Розтяглись ми в довгу-довгу лаву.
Прапорами з краю в край цвіли,
Музика повітря розривала...
В улицю станиці ми впились.
З-за парканів пінилися вишні,
Од очей паркани зацвіли.
Шамкала бабуся:

— „глянь! Дивися:
„Без гвинтовок... та іще й жінки!“
Скавучав Бровко коло бабусі
Повз її котились хвилі лав:
Піджаки і кепки... сиві вуси...
Прорясніли хустки, ніби мак...
Піонери галстуками квітли...
— „О! А то? — дівчата у штанях!“ —
Шамкала бабуся, —
Ій очима сміхом

Травневі демонстрації в Одесі 1906 р. Військо царського уряду оточило барикади, що споруджено одеським пролетаріатом в травневі дні.

Музика повітря розривала...
 В улицю станиці ми впились,
 З-за парканів пінилися вишні,
 Од очей паркани зацвіли.
 Шамкала бабуся:

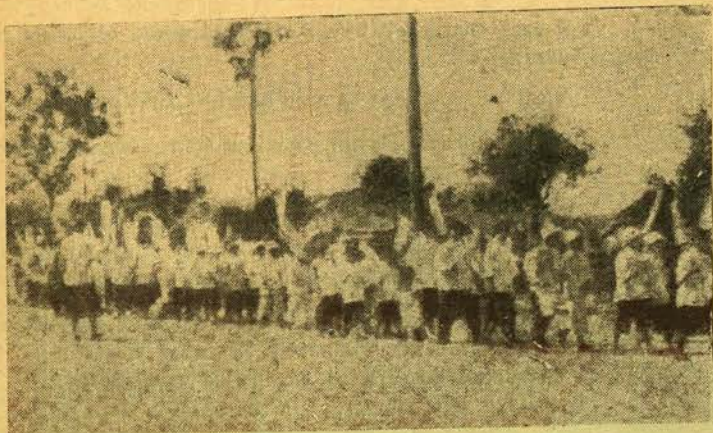
— „глянь! Дивися:
 „Без гвинтовок... та іще й жінки!“
 Скавучав Бровко коло бабусі
 Повз її котились хвилі лав:
 Піджаки і кепки... сиві вуси...
 Прорясніли хустки, ніби мак...
 Піонери галстуками квітли...
 — „О! А то? — дівчата у штанях!?“ —
 Шамкала бабуся, —
 Їй онука сміхом:
 — „То такі спортсменки!“ —
 Її слідом подалась.

* * *

Не було такого тут ніколи:
 Захлинався од натовпів майдан,
 Реготався трактор із совхоза
 В ялині, в портретах, в прапорах...
 Ізнялась музика (вщухли пісні):
 Площу вишивав дівочій спорт...
 — Гей, це ж ми, це-ж вільне робітництво!
 Гей, це ж ми, задимлений завод!

Травневі дні в Лейпцігу 1924 р. В день першого травня, під керівництвом компартії робітництво Лейпцігу влаштувало великі демонстрації.

Травневі дні в Китаї 1924 р. Пролетаріят Пекіну на демонстраціях.

Перші травневі демонстрації в Лондоні 1890 г.

Французькі моряки на Чорному морі

Це скоїлося в липні 1919 року в Бізерті. На Чорному морі і в східній частині Середземного моря спалахнуло повстання. Моряки зчинили бунт на всіх судах, вимагаючи від офіцерів повернення до Франції. В'язниці були переповнені.

Я сидів у той час в одиночці при французькому посольстві в Костянтинополі, зовсім ізольований від усього світу, схований від усіх, чекаючи смерті, або визволення за допомогою революції. В той час ми вірили, що це близько.

Раптом моряки Тулони дізналися про бомбардування Херсона (10 березня), Севастополя (16—17 квітня) і повстання на Чорному морі. Моментально почалося загальне повстання моряків і 10 червня екіпаж дредноута „Прованс“ адміральського судна одмовився вийти в Чорне море.

В Бізерті серед моряків був такий бунтарський настрій, що 19 липня моряки кірасе „Вольтер“ захопили судно адміральське і заявили, що ніколи вони не вийдуть в Чорне море.

Троє моряків—Роланд, Алквіє і Валле, попали у в'язницю у липні 1919 року і звільнено їх по амністії, вирваної пролетаріатом в уряді, 3 серпня 1922 року. Вони просиділи 33 місяці при карному тюремному режимі—як бандити. По виході з в'язниці їх знов засадили в морську тюрму в Тербург, де протягом року з ними дуже зле поводились, особливо офіцери.

Роланда, крім того, відіслано було на шість місяців в дисциплінарний батальон, спеціально призначений для моряків, на острів Корсику.

Ці три матроси зовсім різного характеру, але всі троє однаково революціонери.

Роланд Роже—котляр. Народився в Гаврі. Він так мучився у в'язниці, особливо в Тунісі, де тяжко був хворий на тиф, що ще й до цього часу лишилися сліди його хвороби; він не здатний до довгої роботи.

Алквіє—металіст. Народився в Сатропезі, поблизу Тулона, на „Вольтері“. Під час повстання Алквіє виконував обов'язки кочевара. Був він величезної енергії... 1 січня 1922 р. він сидів у в'язниці Клерво (де я перебував у той час) і тут його покарали карцером до розпорядження, за те, що вдарив тюремного начальника. Новий начальник одвідав його і, коли відчинили двері карцеру, він іронічно крикнув, звертаючись до тов. Алквіє:

«Ага, оце один з тих моряків... На щастя, ми дужчі»...

Негаймо Алквіє йому відповів:

«Чи не думаєте ви, що зостанетесь такими завжди? Наша черга прийде незабаром»...

Віллі—механік. Народився в Парижі, в кварталі, де вбито останніх комунарів. Це прекрасний робітник-механік, що у в'язниці Клерво вигадав машину автомат для фабрикації ресор.

Він був душою повстання. Його вплив був до такої міри великий серед моряків і робітників арсеналу Бізерти, що там не наважувались його арештувати. Після того, як він був керівником повстання, адмірал відіслав його в шпиталь. Там жандарі арештували його, і одвезли у в'язницю в кайданах, з конвоем з 30 алусарських стрільців. Юнак, 20 років, лякав усіх військових авторитетів.

Нині він секретар комуністичної заводської ячейки в Парижі, член районного партійного комітету. На нього особливу увагу і турботи звертала поліція Ерію, що двічі робила облави на його вбоге житло.

Це не заважає йому що-години й що-дня продовжувати тяжку роботу пропагандиста, після роботи на підприємстві.

Оце троє борців робітництва. Вони завжди були сильні, навіть у найтяжчі моменти.

Товариші оповідали мені про те вражіння, яке на них справили засуджені в момент їхнього виходу

Андре Марті.

Роланд, Алквіє і Валле.

ликий серед моряків і робітників арсеналу Бізerti, що там не наважувались його арештувати. Після того, як він був керовником повстання, адмірал відіслав його в шпиталь. Там жандарі арештували його, і одвезли у в'язницю в кайданах, з конвоєм з 30 алусарських стрільців. Юнак, 20 років, лякав усіх військових авторитетів.

Нині він секретар комуністичної заводської ячейки в Парижі, член районного партійного комітету. На нього особливу увагу і турботи звертала поліція Ерію, що двічі робила облави на його вбоге житло.

Це не заважає йому що-години й що-дня продовжувати тяжку роботу пропагандиста, після роботи на підприємстві.

Оце трое борців робітництва. Вони завжди були сильні, навіть у найтяжчі моменти.

Товариші оповідали мені про те вражіння, яке їм на них справили засуджені в момент їхнього виходу з помешкання суду після присуду: в кайданах, на грузовику, оточені жандарями і озброєними чорними солдатами, ці юнаки, майже діти, до самої в'язниці Туніса бадьоро співали революційні пісні. Ці товариші й інші солдати моряки Франції бачили народження російської революції, продовжують тепер революційну роботу, непомітно, нічого не вимагаючи, крім права бути в перших лавах зі своїм старим червоним прапором Севастополя й Одеси в день остаточного бою проти французької буржуазії.

Андре Марті.

Є. Дубков.

* * *

Європа — потяг мій у русі.
Я зрушив з місця золотник.
Второпав: син я революцій.
І згадка: газ, атака, штик.

Рушницею я шарпав брутто,
Руді, марудні ночі, дні.
І так угноювали ґрунти.
Так шарпали пожеж огні.

Живіт хто висівками пучив.
І думка: вмію вмерти. Так.
А ми — сокири революцій.
— Ми — колективний танк.

* * *

Чи йти до мети
Тюпцем, верболозом?
Мета — колектив.
І це — проголошуй.

Стурбованих юрб
Карбованих, шорстких
Думки, як той шруб
Ущіплево — гострі.

Так палко мерщій
І чітко класове:
Варстату, не стій!
„Комуна“ промовим!

ТЕХНІКА ЛЮДСЬКОГО ТІЛА.

(державний цирк).

Ластівка.

Помешкання цирку просторе й непривітливе.
 Люд починає сходитись.
 На гальорці—стара шинеля, потріпаний френч, червоноармійські шлеми, немов маки...
 «Реглан»—в амфітеатрі, партері...
 Тхне вогким, специфічним, цирковим повітрям, що якомсь хвилює.
 Примружено хліпає електрика.
 Музика ріже «Баядерку»... Специфічна, хриплява, вересклива циркова музика... і здається, що іншої тут бути не може.
 Гриміровальня. І чого тут тільки нема?!—Все, починаючи від подертого черевика і кінчаючи Мадоною Рафаеля...
 Гімнасти, клоуни, еквилибристи готуються до своїх виступів. Той ліпить синця під око, той червону пляму на підбороддя, той настроєє гітару... Мовчазно, старанно, нервово...
 Заворушилось, загомоніло.
 Електрика, наче сонце з-за хмар, блиснула...
 Музика вдарила марша.

Гумовий хлопчик.

Засліплюючи очі, вся в зелених блістках, плига на маніж жаба. Випростує гнучкий, немов лоза, стан... В'юнкий, пропорціональний...
 Ставить на стіл палку, береться рукою, помало, зберігаючи рівновагу, підіймається вверх, робить «стойку».
 Ставить дві палиці, підіймається на двох руках, помало, захоплюючи зір глядача, напружуючи кожну жилку, перегинається під прямим кутом...
 Лінія, гнучкість, рівновага культивується тут...

Гладіатори.

На гнучкому, могутньому тілі рельєфно виділяються м'язи. Двоє молодих гладіаторів...
 В повітрі випластується постать, перевертається, легко стає на ноги.
 Сплітаються руками й у повітря стремлять ноги.. Милує око хвиляста, пружна лінія.
 Викрутно переплітаються, вигинаючись стрибають,—швидкі, еластичні рухи,—порив, краса!

Дзвенить копитами кінь, галопом кружляє по маніжу...
 В повітрі шугнула гнучка постать й легко впала на коня.
 Прудко кружляє кінь по маніжу—і кінь і верховий зіллялись у ритмічному льоті—розвівається чекмей у повітрі—радісно обвітряється сміливе обличчя...
 Легко торкається землі, еластично маячить у повітрі, і знов кінь і верховий зіллялись у ритмічному льоті...

Пантера.

Коли тільки кінь важко відсапуєчись тюпав у конюшню, на маніж, вітряним ксилом, хитаючи в повітря рудою патлатою головою,—викотився клоун... Випростав довгу, гнучку постать, обвів чарівною, безглуздою усмішкою дико розмальованого обличчя глядачів...
 — Рижій...—привітливо долетіло з гальорки.
 Відповівши якимсь каламбуром, та обійшовши характерною клоунською, клишоногою ходою маніж

Рижій прийнявся за своє діло.

— Ещо одна люді!...—дикою вібрацією підіймається аж до купольного голос.

Три «люді» стоять в ряд зігнувши спину. Гнучка, як в пантери, постать Рижіє випластується в повітрі, перелітає через тріспини й стає на ноги.

Але цього мало.

— Ещо одна люді!

Мало й цього. Прибавляється ще «одна люді». Гальорка гучними оплесками вітає свого улюбленого.

Під банею.

Глядачі напружено притихли. Електрика кидав...

Б'юнкій, пропорціональний...

Ставить на стіл палку, береться рукою, помало, зберігаючи рівновагу, підіймається вгору, робить «стойку».

Ставить дві палиці, підіймається на двох руках, помало, захоплюючи зір глядача, напружуючи кожну жилку, перегинається під прямим кутом...

Лінія, гнучкість, рівновага культивується тут...

Гладіатори.

На гнучкому, могутньому тілі рельєфно виділяються м'язи. Двоє молодих гладіаторів...

В повітрі випластується постать, перевертається, легко стає на ноги.

Сплітаються руками й у повітря стремлять ноги.. Милує око хвиляста, пружна лінія.

Викрутно переплітаються, вигинаючись стрибають,—швидкі, еластичні рухи,—порив, краса!

„Парнишка 50 літ“.

Не вірите? Не вірите, що оцюму присадкуватому сміхотвору Луїджі Бонджорно, чіпкому, як малпа, що на голові вивертається краще ніж ви на ногах, стрибає спритніше ніж кенгуру, гнеться як вузь,—50 літ?

Хто не реготав до сліз, коли молодий Луїджі Бонджорно вилискуючи лисиною робить викрутаси зі своїм синишкою Джіовані? Хто не милувався щирими жартами старого клоуна, веселістю його, що іскоревим фонданом б'є кризь маленькі, промінясті очиці? Хто не милувався його комедійними рухами, рухливими рисами обличчя, що весь час скачуть, підморгують?..

А свою, клоунську, шапку бачили як одяга, на ходу, Луїджі... ногою?

А як на одній руці сидить в свого синишки? Або на голові тримає його, та на гитарі «шкварить»?

Молодість клекотом б'є в старих жилах Луїджі, ось чому він такий! Обличчя його не вміє плакати, а-сміятись, сміятись—в житті і на сцені. Це світогляд старого Луїджі, радісна частинка світу Луїджі...

...З маніжу вибігає—руку до серця прикладає, а через мить—вже високо в повітрі...

Предки Луїджі поринули в середньовіччя італійської клоунади. Під соняшним небом Італії, в степах, фургонах родились, вмирали...

50 літ клоуну—Луїджі. А з десяти літ він виступає в цирку. Розважає народню масу. 40 літ невтомної праці! Ну, і не герой Луїджі? Хто скаже ні?

Три «люді» куполового голос. ять вряд зігнувши сн ни. Гнучка, як в тери, постать Рижип випластується в пові рі, перелітає через тр спини й стає на нн Але цього мало. — Ещо одна люді... Мало й цього. Прибавляється ще «одна люді». Гальорка гучними оплесками вітає свого улюбленого

Під банею.

Глядачі напружено притихли. Електрика кидає снігніший сніп світла.

Худорлявий, стрункий, в матроському одягу гімнаст швидко злазить по товстому канатові... Під куполом—трапеція. Байдуже повисає на одній руці, перевертається, сідає. По блокові подається стілець. Ставить задні ніжки на палку, передні—в повітрі, сідає, випускає з рук мотуззя, балансує краще, ніж ви це робити на підлозі трамаючись однією рукою за стіл.

Чути лише придушенні зіткання глядачів. Намагаються не дивитись,—одне лише око само мимовільно косить під баню.

Перший номер скінчено, аудиторія полегшени зітхає...

За цим йдуть ще більш головокрутні номери, як до «пропелера» під банею на ногах.

Повітряний гімнаст на землі.

Буря оплесків...

Хлопчиком 10 річним Любімов, проти волі батька робітника, втік у цирк. Мандрував по ярмарках, з хлопчика мало-по-мало вироблювався відважний гімнаст.

Зійшлося їх четверо—«чотири чорта»—хто не проградує їх?

Один розбився, другий хворий, про третього звістия нема, лише Любімов працює тут.

Два роки тому, в Курську, впав з височини 10 аршиної три ребра зламав, а через півроку знов робив під банею «пропелера».

Культь відваги, лінії, руху...

Велетні цирка.

На маніжі розстилається широкий килим.
Глядачі приймають зручні пози, нахиляються...
Музика з під'йомом грає марш.

Важкою, буйволовою ходою виходять борці на арену.

Кожний рух вібує могутністю, пульсірує, клекачить енергією...

І кого тут тільки нема?..—

— Чемпіон—чемпіонів...

Чемпіон Криму...

Чемпіон Європи...

Чемпіон Башкирії...

Кожен, при окликові арбітра, виступає на пару кроків, незграбно вклоняється.

Зійшлося два могутніх велетні...

Данило Посулько—селянин села Лелеківки з під Зінов'євську, культурний господар, колишній молотобоець заводу Ельворті, матрос-водолаз, чемпіон Балтійського флоту, переможець

ляє. Голодує, але не відступає від своєї мети. Робітники-товариші допомагають, збирають гроші, на змагання в Копенгаген надсилають, видкіля їх товариш вертається переможцем. А далі—подорож по всій Європі—перемога за перемогою.

Велі-Бург—молодий, але блискучий інструктор боротьби.

Швидка хватка, метеорами в'ються кружляють, біцепси ледве не лопнуть від напруження, за вивертами око не вслідкує...

Гальорка, невгамонно, гарячково галасує, вкриває аплодисментами кожен вдалий прийом...

Довго возяться... На мить все завмирає... Пронизливий свист... Аплодисменти...

— Від захвату «тур-де-те» зі стойки Вейланд Шульц поклав...—оголошує арбітр...

На зустріч кидається натовп. Тривожно:

— Хто переміг?..

— Маска-Радіо, чи Бородач?..

Завмерло місто... Гучно гупають швидкі кроки перехожих.. Там де падають тіні від будинків, насторожено миготять полохливі очі...

...Електрика всміхалась та підморгувала...

К. Подолянин.

бюсть
рус-вололаз, чемпіон Балтій-
ського флоту, переможець

Завмерло місто... Гучно гупають швидкі кроки перехожих.. Там де падають тіні від будинків, насторожено миготять похливі очі...

...Електрика всміхалась та підморгувала...

К. Подолянин.

світового чемпіонату. Весь час працює біля землі, коли скінчить працю—приїздить на змагання.

Овчаренко, залізничник, теж чорноземля полтавська. 18 літ копи віз з поля, воза перекинув. Скидати снопи, та підняти порожнього воза лінь було. Напружився, наляг плечем... Зарипів віз, «на ноги» став... А Овчаренко відчув, що має силу...

Зійшлись два могутніх велетні...

Важкі волов'ячі, але повні нестримної сили рухи... Далі все більш розспалюються—хватка йде за хваткою—маячать в повітрі ноги, важко гупають...

Гальорка верещить від захоплення, прийма жваву участь разом з арбітром...

— В партер...

— Вище ногу!

— На середину!

Двацять хвилин возяться... Термін. Серед глядачів легке незадоволення:

— Нікто нікого...

Гучні аплодисменти...

Друга пара—Шульц—Велі-Бург. Два струнких гладіятири.

Вейланд Шульц—теж чорноземля латвійська. Син незаможника. З 18 літ в Ризькому машино-будівельному заводі працює. Приголомшує робітників своєю силою—рельси підніма, товсте залізо гне. 70 коп. в день зароб-

ПЕРЕГОНИ

Оповідання

Петро Панч

Глибокою колією поміж сірими полями рипів віз із ярмарку. На ньому взадку квочкою сиділа баба. В правій руці у неї була нова макитра, а лівою вона тримала з щітками підрешітку. Дід, звівши ноги через полудрабок, немочно то підносив голову до гори, то раптом пускав її, від чого об чорні груди ламалась, як віник, його борода з конопель. Він солодко дрімав. Мишаста кобила, озирнувшись на попалені сонцем толоки, теж махала головою і ледве тягла ноги за ногами. Набитий ріп'яхами хвіст її, як кинутий пажем шлейф, здіймав за собою пухку куряву.

Попереду, на зомлілій толоці, як бородавка на носі у баби, кущився перелісок. Всі холодки з поля поховались під його зелені кущі, а на дорогу світило лише сонце й на лій топило кобилу й людей.

Раптом за переліском щось рывкнуло. Дід лупнув очима, глянув на голі толоки, позіхнув і знову захитав головою. Здається, почало вже й снитись, як нагло крякнуло вже й під самим вухом. Кобила, як від любов-

них пестошів, здригнулась, повела кривавим оком, навіть, на мент присіла і потім розлютовано стрибнула у бік. Баба клюнула носом у полудрабок, дід потилицею дістав макітри—і віз заторохтів по грудках.

Віз, підстрибуючи по баюрам, кинувся в один бік, а в другий, лоско-чучи шинами порепану землю, шурхнув чибісом автомобіль.

Дід перелякався, хоч баба й думала, що він лютував:

— Та но сюди, бодай ти зашморгнулась,—кричав він попереду до кобили, яка й досі ще дрижала, а потім і до машини:—Ну й нарід же настав—бач, важко їм було звернути. Неначе повилазило, що я з кладду.

А баба лише сказала:

— Ох лишенько, макітра тріснула—і цупко вчипилась за полудрабки. Автомобіль, здіймаючи куряву й неозираючись, котив далі, але гін за двоє він одразу почав зменшувати ходу, закашлявся, пшикнув і пустивши диму, насмердив шмаленим.

Машина стала. Дід озирнувся й засмикав віжками:

— Невже завертають, а глянь ще ти, бабо. Отже й присікаються, що не звернув.

Дід пужалом заохочував кобилу, а баба оглянувшись і сказала:

— Стоять. Може ти возом зачепив їх? гляди ще вловив що?

Помітивши люстрові лихтарі, дід і їх помацав і знайшов, що кращі навіть за тих, які були колись біля монопольки.

— А чим же ви їх світите, кажуть же, що нафти тепер мало.

— Електричеством, діду.

— Ну, а ми з бабою каганцем, та й то хіба, щоб тільки погасити.

Зайшов ще й наперед і побринькав пальцями на радіаторі:

— Невже й тут щільники нужні?

— Нужні, все тут нужне, діду,—крутячи другу цигарку, вже охоче повідав товариш у кожанці:—то радіатор, куди наливається вода, остужувати машину.

Дід розчаровано махнув бородою:

— Без води й це, значить, не поїде. Воно всяка худоба любить, а її напували. Я вчора не взяв з собою цеберки, а в місті ж не випає так моя облігація довгохвоста ледве дотягла до дому.

Шофер цокав зі споду молотками, товариш у кожанці крутив цигарку, а дід тупсав довкола авто, й причмокував. Нарешті він сів на відкритих циліндрах і запитав:

— Ну скажіть мені, будь ласка, де воно сидить те, що везе?

— Тов. Петре,—гукнув перший до другого пасажира, що повертав закову:—дід хоче міняти з нами на кобилу.

Тов. Петро запитав:

— З додачу?

Дід затрусив бородою:

— Міняти? е, ні. Ви не дивитесь, що моя кобила засмоктає снопи її затягали, а все таки вона ще за вашу машину справиться. А що брачка, так батога й не показуй. Мені ще скільки до Кантаку пертись, а на полудне буду як завгодно.

— На Кантакузівку? оце й добре,—зрадли товариші.—Нам теж от ви й розкажіть нам дорогу.

— Та за мною просто їдьте і все. На полудне ручусь, будемо.

— А ширшого шляху немає туди?

— Е, так це ж треба вертатись назад, та коло греблі звернути на могилки, а потім над Макаровою левадою на оренду, та тоді вже й шлях. Це довга справа: і на вечір мабуть не встигните.

— Ага, ну гаразд,—сказав тов. Петро й собі присів до циліндрів. Слухайте ж, я вам скажу, де в нього душа:—Оце магнето,—і він показав повз циліндрів на маленького жбанчика,—воно дає іскру, а напроти нього корбюратор, який подає й розпоршує бензін. А далі робота йде вже у паровику.

— Значить, тільки сідай та й їдь. І швидко ж воно бігає?

Тов. Петро прикинув ув умі й сказав:

— Разів удесятеро швидче, ніж добрі коні.

Дід аж перехрестився:

— Хай біг милує, це б від моєї кобили й кісток не позбирав.

— Колись і ви будете навіть снопи на авто возити.

— Та в нас уже секретар купив собі таку самокатку, що на колесах крутиться, та лише тричі оперезався на вулиці та більше

самим вухом. Кобила, як від любовних пестощів, здригнулась, повела кривавим оком, навіть, на мент присіла і потім розлютовано стрибнула у бік. Баба кльнула носом у полудрабок, дід потилицею дістав макітри—і віз заторохтів по грудках.

Віз, підстрибуючи по баюрам, кинувся в один бік, а в другий, лоско-чучи шинами порепану землю, шурхнув чибісом автомобіль.

Дід перелякався, хоч баба й думала, що він лютував:

— Та но сюди, бодай ти зашморгнулась,—кричав він попереду до кобили, яка й досі ще дрижала, а потім і до машини:—Ну й нарід же на-став—бач, важко їм було звернути. Неначе повилазило, що я з кладдю.

А баба лише сказала:

— Ох лишенько, макітра тріснула.—І цупко вчипилась за полудрабки. Автомобіль, здіймаючи куряву й неозираючись, котив далі, але гін за двоє він одразу почав зменшувати ходу, закашлявся, пшикнув і пустивши диму, насмердив шмаленим.

Машина стала. Дід озирнувся й засмикав віжками:

— Невже завертають, а глянь ще ти, бабо. Отже й присікаються, що не звернув.

Дід пужалном заохочував кобилу, а баба оглянулась і скізала:

— Стоять. Може ти возом зачепив їх: гляди тебе вломив що?

— А вони бачили, що з кладдю їду, хіба тебе зсадиш, хоч і на гору, ну й звертали б, ироди.

— Сира я вже пішки ходити.

— Сира, ось зажди, як наженуть, так вони тебе висушать.

— А ти б краще поганяв.

— Поженеш цю клятву самокатку, коли для неї й голоблі мало не то що пужална. Ич, резолюція чортова: ти її по ребрах, а вона тобою хвостом, як прокламацією... Куди оглядаєшся?

Тим часом двоє, що сиділи позаду в машині, зійшли на землю. Один хутко побіг за корчі на закові, а другий, запаливши цигарку, став похо-жати біля машини. Шофер, діставши із бокової шухлядки приладдя, ліг голічерева й посунувся під машину.

Помітивши це, дід і собі спинив кобилу:

— Стій, розбігалась, як на скачках.

Потім, передаючи бабі віжки сказав:

— На, подерж, а я піду подивлюсь, що воно там за okazія.

Зсунувся незграбно з воза і шкутильгаючи на пересижені ноги, пішов назад.

Біля авто він скинув шапку і уклонився:

— З неділею будьте здорові.

Той, що похожав з цигаркою, був у шкіряній куртці. На кашкеті була зірка. Відказав байдуже:

— Гаразд.

Дід надійшов ближче, подивився просто в рот пасажиrowі й запитав несміливо:

— Чи не ося бува вломилася?

— Ося? Ні,—потім посмішкувато додав:—Конус щось заїдає.

— А звісно, вона штука вутла, може що й заїло. От недалеко ходити: мою кобилу як напали парші, так чуть було зовсім не заїли... Дяк, спсибі йому, порадив, щоб гусячим пометом, тільки тим і врятували. А бач, ваші салдати в мене стояли, так всякі слова знають: і митінг, і буржуй, а гусячого помету, щоб кобилі, й не знали.

Він підійшов ближче і ткнув заскорузлим пальцем, як пужалном в гумову шину:

— Дебелі колеса, у нас таких не роблять. Воно ж і дьогтю треба сюди мабуть пахущого, щоб не воняло.

— Вона маслом змазується,—відповів, розглядаючи діда, товариш у кожанці.

Дід здивувався.

— Маслом? Бач, [панська* штука, а] в нас і в кашу його не густо.

— На Кантакузівку? оце й добре,—зраділи товариші.—Нам теж та-
От ви й розкажіть нам дорогу.

— Та за мною просто їдьте і все. На полудне ручусь, будемо.

— А ширшого шляху немає туди?

— Е, так це ж треба вертатись назад, та коло греблі звернути на могилки, а потім над Макаровою левадою на оренду, та тоді вже шлях. Це довга справа: і на вечір мабуть не встигните.

— Ага, ну гаразд,—сказав тов. Петро й собі присів до циліндра. Слухайте ж, я вам скажу, де в нього душа:—Оце магнето,—і він показав повз циліндрів на маленького жбанчика,—воно дає іскру, а напроти ст- корбюратор, який подає й розпоршує бензін. А далі робота йде вже у паровику.

— Значить, тільки сідай та й їдь. І швидко ж воно бігає?

Тов. Петро прикинув ув умі й сказав:

— Разів удесятеро швидче, ніж добрі коні.

Дід аж перехрестився:

— Хай біг милує, це б від моєї кобили й кісток не позбирав.

— Колись і ви будете навіть снопи на авто возити.

— Та в нас уже секретар купив собі таку самокатку, що на колесах крутиться, та лише тричі оперезався на вулиці та більше дурів, бо до нашого брата це не пристало.

Товариш, що був у кожанці, по вченому сказав:

— Доки, діду, не намучишся, доти не научишся.

— Чи чуєте,—відказав дід:—дурному вчитись, що мертвому лічити. І він так зневажливо махнув рукою, що аж гепнув по класкону. Классон гиркнув, а дід від несподіванки аж підскочив.

— Ось вона де сидить, скажена собака, а я думав, що в неї спер- горлянка.

Товариші весело засміялись, а дід, щоб заховати своє змішане обличчя, почав заглядати під низ шофера:

— А мабуть німецька оце штука?—запитав він, замітаючи борозни як шваброю, порох з дороги.

— Англійська,—відказав товариш у кожанці.

— Англійська? А мені салдат один казав, що німецька.

Товариші переглянулись:

— Англійська, знову відказав товариш у кожанці:—Ось написано англійському: „Austen“,—значить англійська.

— Та то тільки так пишуть, а вона—німецька. Мені говорив такий практикант, що й сам у німцях був.

Шофер уже сидів коло стерна й заставляв машину кашляти й чхати.

Сіли до машини й пасажири. Автомобіль крякнув, зірвався й стривнувши на толоку, завернув назад. Товариші привітно кивнули головами діда й запорушились курявою.

Дід здивовано помахав в повітрі пужалном і крикнув у слід:

— На шлях таки? Ну я там скажу, щоб на вас чекали.

І підтюпцем кинувшись до воза, закричав уже до баби:

— Держи, держи віжки!

Захекавшись дід прибіг до воза й цупко схопив віжки в свої руки. Ставши на обода, він зліз на полудрабок і нокнув на коняку, але від страху рухався. Тоді дід повернув пужално в руках і дістаючи бичем з лівої бор- ребрах кобили, крикнув:

— Ну, ти, радіатор, може й тебе конус заїв?

Кобила зпросоння гикнула й затупотіла по твердій дорозі.

— На полудне, хоч ти мені лусни, а щоб у Кантакузівці була,—ма- гався дід показати кобилі уже пужално:—Ми зараз до сільського та на- бимо крику: „товариші мов ідуть на машині, підмітай, значить“, от спсибі й скажуть старому, що попередив, а тобі делікатно хвостата, січки вря- Що, не любиш? а де ж я тобі дістану сіна. Ось нехай, як буде і в нас та машина, ну тоді як закрутимо, та аж на Орчик... тільки чух, чух, чух, і на вечір сіно перед тобою. Іж скільки душі твоєї завгодно, бо машини

всєдно тільки масло та воду жратиме. От нам тоді, бабо, масла й до каші не прийдеться: бо все на машину піде.

— По хатах збирати ідуть, чи що?

Може й збирати. Я кажу тобі про те, як у нас буде колись. От ці знов кажуть, що замість коней машини будуть, автомобілі.

— Я й ції падлюки не вдержу.

— Там тебе ліктричеством як зарядить, так і чорта вдержиш.

— А тобі треба його згадувати отут на безлюдді.

Драбини раптом сколихнулися з одного боку на другий, гицнули на передне колесо, потім зі всієї мочі на задне. Віз нахилився й поволікся далі, а задне колесо з віссю покотились зовсім в інший бік.

Баба перелякано глянула на черепки від макітри й запищала тоненьким голоском:

— Треба таки тобі було згадувати ту нечисту силу. Тиць з нею як дурень з дуба, а тепер хоч повертай назад за макітрою.

Дід смикнув віжки, важко стрибнув на землю й визвірився на бабу:

— Нечистий, нечистий,— перекирив він бабу:— як-би нечистий сидів на тім боці, а не ти, так мабуть-би не котилось колесо з заді. Розпащуквалась. В рукав завтошки ося і тут чортяка вломила. Сядь наперед! Тобі б тільки на аероплані літати з твоїми макітрами.

— Сказаться він тобі: на возі й то одні черепки везу.

Дід положив на воза колесо. Підважив руками один риг і кобила потягла воза дальше по вибоях.

Під переліском дід зупинився. Із тину він витяг глицю і, як лижу під аероплан, підв'язав під задню осю. Потім озирнувся довкола й витяг ще одну:

— А це буде ося.

— Гляди, ще присікається хто,— боязько сказала баба.

— Нехай до товаришів і присікується: хіба я по своїй вині на переліску їду. Діло казенне.

Коли глиця була ув'язана, віз на трьох колесах і одній лапі, не зменшуючи ходу, знову пострибав на Кантакузівку.

Тепер дід мовчав. Навіть показуючи кобилі пужално, обмежувався короткою фразою:

— Ти оце бачиш?

Було вже за полудне, коли кобила, гублячи в порох шматки мильної піни, напружила в останне свою волю й моторно підтягла воза до сільради. В цей мент з неї виходив голова, Іван Максимович.

Дід ляпнув пужалном по халяві й ледве стримуючи радість, гукнув:

— А що, Іване Максимовичу, ти гудив мою хвостату делегатку, а воно й надаремне: оце, брат, наввипередки як пішли з машиною, так її ще не чути, а ми собі й не дуже поспішали, а вже й тут.

Іван Максимович подивився на мокру, як курка в дощ, кобилу й запитав:

— З якою машиною?

— Еге, з якою? Кричи на сторожа нехай мете: до вас товариші там на машині десь тягнуться.

Голова насторожився:

— Коли ти їх бачив?

Ще за снідання, коло губенкових хуторів покинув. Мабуть на вечір будуть.

— На чорній машині? запитав голова і зневажливо махнув рукою:— ці ще в обід тут на сходці були.

У діда на очі впали стріхами брови. Він мовчки повернувся до кобили, витяг на всю руку пужално і з лівші вперішив її по мокрих ребрах. Кобила підстрибнула, поточилась і віз на трьох колесах і одній лапі пострибав далі.

ТЕАТР СМЕРТНОЇ КАРИ

Коли засвітяться й забличать світло-жовті електричні вогники, місто стає величезним театром. Вулиці—ярусами й галереями. Будинки—таємними напівосвітленими ложами...

Несуться з потрійною швидкістю повні людей довгі скрині трамваїв.

Люди поспішають на видовища—в театри, в кіно.

Люди краса міста мишурно-облудна, декоративна, умовна, як театр...

На Свердловській площі крізь жабри трамвайних дверей виливаються густі струмки людей. Голова „Старчо-треста“, в супроводі безпритульної жри, зустрічає їх „з добрим вечором“.

Але люди поспішають, квапляться.

Смутним поглядом смертниці обводить юрбу. Юрба мовчить...

Але раптом не то з партеру, не то з ложі хтось вистрелив у замерлу тишу пронизливим плачем жіночої істерики. Зразу ж дають завісу.

Актори за спущеною завісою в захваті: істерика серед публіки найкращий доказ їхнього успіху. Сцена страти—життєподібна. Ця сцена найбільш виграшна у п'єсі. Актор блискуче виконує ролю ката.

Другим вечером у тому ж Каретному відбувається страта Овода.

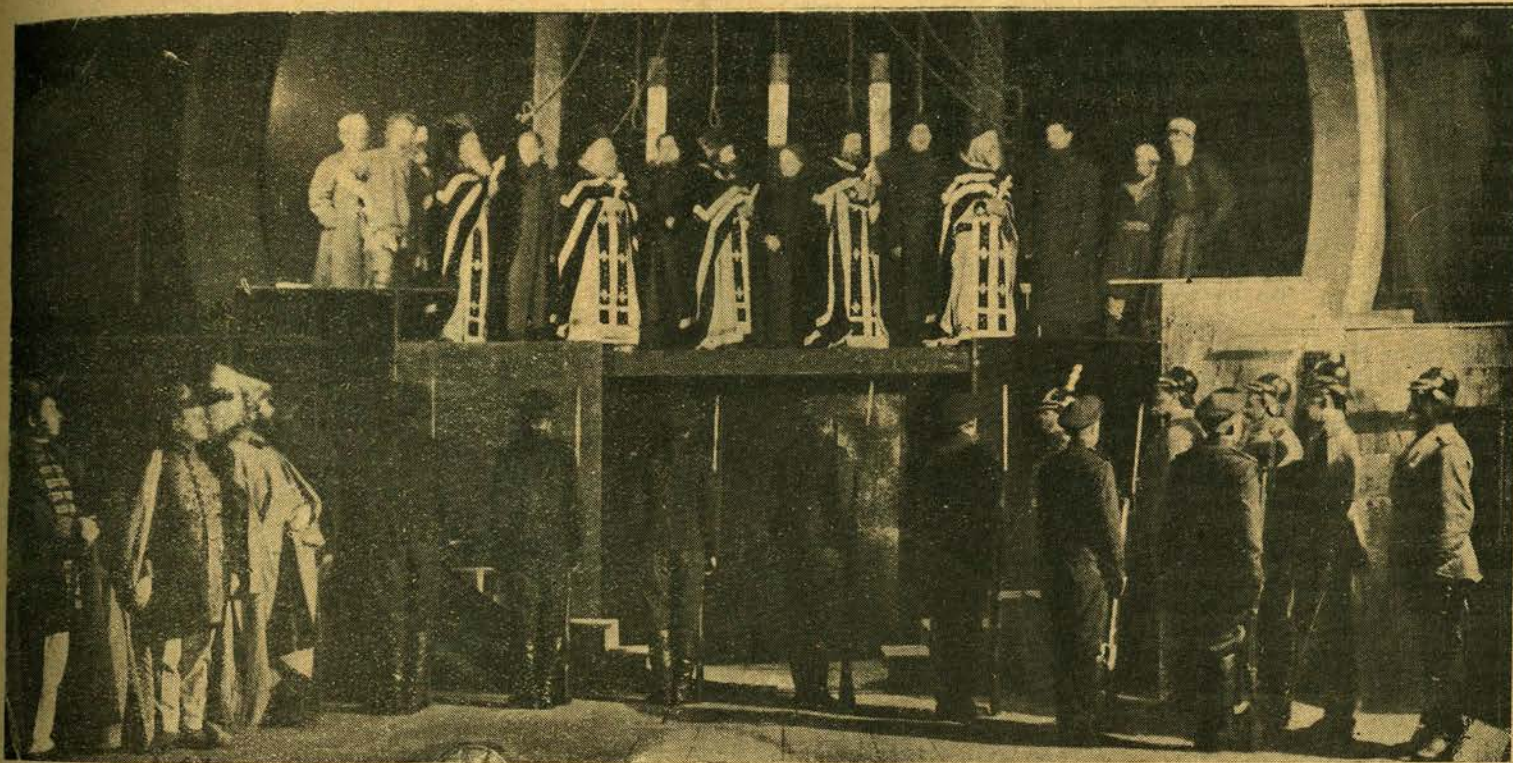
На цей раз публіка бачить страту не вішанням, а розстріл... І знов старанно додержують у цій сцені життєвої правди—реальності.

Актори вже не в червоних сорочках катів, а в салдатських мундирах.

Коли засвітяться й заблищать світлом електричні вогники, місто стає величезним театром. Вулиці—ярусами й галереями. Будинки—таємничими напівосвітленими ложами... Несуться з потрійною швидкістю повні людей довгі скрині трамваїв. Люди поспішають на видовища—в театри, в кіно. Увечері краса міста мишурно-облудна, декоративна, умовна, як театр... На Свердловській площі крізь жабри трамвайних дверей виливаються густі струмки людей. Голова „Старчо-треста“, в супроводі безпритульної жри, зустрічає їх „з добрим вечором“. Але люди поспішають, квапляться.

Смутним поглядом смертниці обводить юрбу. Юрба мовчить... Але раптом не то з партеру, не то з ложі хтось вистрелив у замерлу тишу пронизливим плачем жіночої істерики. Зразу ж дають завісу. Актори за спущеною завісою в захваті: істерика серед публіки найкращий доказ їхнього успіху. Сцена страсти—життеподібна. Ця сцена найбільш виграшна у п'єсі. Актор блискуче виконує ролю ката. Другим вечором у тому ж Каретному відбувається страта Овода. На цей раз публіка бачить страту не вішанням, а розстріл... І знов старанно додержують у цій сцені життєвої правди—реальності. Актори вже не в червоних сорочках катів, а в салдатських мундирах.

1881 рік. Сцена смертної кари.

В Мхат 2-й, в яскраво уквітчаний, прикрашений Кустодієвський балаган, куди закликають халдеї на веселу військово-драматичну виставу—„Блоху“.

Другі—дивляться на „Корсара“ або терпкого „Прекрасного Йосифа“.

Треті—в Камергерський, де тисячний раз Чацький прохає подати йому карету...

На Садово-Триумфальній індійський бамбук веселим реготом зустрічає подохливого чудака „Учителя Бубуса“.

А та публіка, що сходить біля Петровських воріт, поспішає на страту...

Не в Японії, і не в Китаї, а в Каретному ряді—театр Смерт. Кари.

Тут що-вечора будують ешафот, за планом художника Волкова.

Актори в ролі катів намілюють мотузки.

Софія Перовська цілує, прощаючись, Желябова.

Рушниці взято на приціл... Але довго не чути пострілів. Страту відволікають... Страту розтягують, щоб тугіше натягти нерви глядачів...

Овод спокійний. Овод стає в позу біля стінки розстрілу. Овод героїчно-мальовничий. Він сам командує тремтячими салдатами. Він сам вимовляє смертне „плі“.

Розпутні очі, представляючи, жалібно п'ють ефектне видовище...

А публіка відчуває голодну, роздратовану, як бик тореодором, цікавість...

Але жалкувати нема чого. Завтра цікавість цю буде задоволено. Завтра в цьому ж театрі спорудять ешафот народовольцям або розстріляють Овода... Страта відбувається по всіх правилах, на видноті, під вигуки й плач істеричних жінок і під салют оплесків...

Театр Смертної Кари. Театр Ермітаж.

П. Красний.

ЖИВЕМО

КОМУНОЮ.

... Купаючись у бризках соняшного сйява ганялась на подвір'ї дитвора ...

Полтавським шляхом.

До станції було ще далеко, а Олешко ледве волочив ноги. Втопився так, що навіть перестав маятись на грузькому місці, а важко сопів наче коняка в плузі, та на зло мені чвалав так, що я ледве поспівав за ним.

В горячкві утомі, я з надією глядів туди, де кінчався ліс.

Хмари заволікли небо присмерком... Холодні краплини весняного дощу падали на моє розпалене обличчя.

Край дороги, у віковій задумі застигли кургани...

Минувши ліс, почали підійматись на згір'я. Над головами промайнув ворон і змахнув крилом зморшку з чола Олешкиного.

Повіяв вітер

Про нове життя, про революцію, буруном закрутив по безкраїх сибірських степах.

Бурхливо літали листівки РКП, листівки про нові, колективні форми життя, в селі українського переселенця. Ходили з хмурым чолем, збирали раду, радились. Довгими зимовими вечорами читали при світлі каганця.

Ухвалили: надіслати синів до Червоної Армії, заснувати осередок РКП, перейти до нових, колективних форм обробітку землі.

Ініціатори: дід Коломієць та інші.

Дід Коломієць.

Хочете знати хто такий дід Коломієць? Скиба чорної земю, ось хто такий дід Коломієць! Знаєте, як весняного соняшного ранку паруючому чорноземлю? Отакий дід Коломієць! Долоня в діда, немов

кора дубова, від праці зашкорубла. Кремезний дужий дід, немов дуб старий. Голос його... Знаєте, як гуде молотарка? Отакий в діда голос. Пятьдесяти літ стає дід членом партії, організатором комуні. В 19 році колдари хотіли діда розстріляти. Сини діда пішли добровольцями в Червону армію. Дід вже був скорився своїй долі, не боявся смерти, на „совецькому ґрунті“ твердо стояв. Так стара Коломієчича визволила—за 1 пуд масла й 20 пудів хліба.

Тепер дідові 50 літ з гаком. Намаюся за життя своє. Але старе оце ще пильно слідкує за життям комуні, за добробутом її.

Инколи дід, коли вечірньої пори збереться молодь комуні, трусує старістю, шкварне такого гопака, що молодим заздрісно стає.

Отакий дід Коломієць,—в зимові шапці зимою й літом,—душа комуні.

Полтавським шляхом.

До станції було ще далеко, а Олешко ледве волочив ноги. Втопився так, що навіть перестав маятись на грузькому місці, а важко сопів наче коняка в плузі, та на зло мені чвалав так, що я ледве поспівав за ним.

В горячкової утомі, я з надією глядів туди, де кінчався ліс.

Хмари заволокли небо присмерком... Холодні краплини весняного дощу падали на моє розпалене обличчя.

Край дороги, у віковій задумі застигли кургани...

Минувши ліс, почали підійматись на згір'я. Над головами промайнув ворон і змахнув крилом зморшку з чола Олешкиного.

Перед нами простяглась долина, серед якої, крізь гущавину дерев, білили кам'яні будинки.

Ми попрямували до них.

„М а я к“.

Минувши арку дерев, входимо на широке подвір'я. Навкруги тихо, лише чути як дощ барабанить по даху, та булькає в калюжах. Нас примічають й дізнавшись, що ми подорожні, ведуть до хати. Ми попали в комуну „Маяк“. Сьогодні в них день спочинку—міжнародний день робітниць, селянки,—комунарки в Сорочинцях на зібранні.

Набивається повна хата комунарів. У вовняному одягу, зашкорублених чоботях, вдумливі, одверті обличчя, приємний тембр голоса. Ми цікавимося життям їх, розпитуємо.

Ось що нам розповіли комунари.

На безмежній цілині

Сибіру розташувалось село українських переселенців. В шуканні кращої долі забрели сюди. Жорстокий, нерівний, клімат, посуха ледве не що-року зустрічала переселенців. 300 верст до залізниці, до міста теж саме. Купці знущались, та експлуатували сибірського хлібороба. 30 копійок за пуд зерна платили, в той час як хліборобу самому обходився пуд—70. І доводилось жбурляти каторжну працю в ненажерливу пастку купця—бо не повертатись же 300 верст назад...

Аж ось війна, голод. Не стало життя від банд. Коли б не киргизи, що пасли табуни коней на розлогих, тургайських степах, але прийшлося б переселенцям. На бистроногому коні киргиз стрілою прилітав за 200 верст, сповіщав про банду.

Мусій Коломієць—організатор і голова комуну „Маяк“.

чорноземлі? Отакий дід Коломієць! Долоня в діда, немов дуб стодісяти літ стає дід членом партії, організатором комуну. В 19 році комуні коваці хотіли діда розстріляти. Сини діда пішли добровольцями в Червону армію. Дід вже був скорився своїй долі, не боявся смерті, на „совецькому ґрунті“ твердо стояв. Так стара Коломієчиха визволила—за 1 пуд маю й 20 пудів хліба.

Тепер дідові 50 літ з гаком. Намаювався за життя своє. Але старе ще пильно слідкує за життям комуну, за добробутом її.

Инколи дід, коли вечірньої пори збереться молодь комуну, трусує старістю, шкварне такого гопака, що молодим задрісно стає.

Отакий дід Коломієць,—в зимі шапці зимою й літом,—душа комуну!

Тернистий шлях.

Простились з жорстокими, сибірськими степами, вирушили на Україну.

Трупами голодних й хворих вилили шлях свій.

Прибули 22 року, голодні, хворі, бо Душ сімдесят. Дістали дім без вікон без дверей, в Сорочинському районі. З собою лише привезли 3 бугарі. Червоноармійці подарували 2 шапини, сусідня комуну—пару биків, Миргородський Окремземвідділ дав 50 пудів насіння. Перейшли на голодну паїку, засадили городину, сіяли пізню яровину. Ходили на заробітки, куркулям пололи, на решето сіяли, але в запалих грудях твердо жила надія в перемогу, в краще майбутнє. Збірив зароблене, складали. Свої теслярі, каменщики, з двох розвалених будинків збили один.—І що то за наряд такий,—вувались дядьки,—бур'яни їдять, а з боти йдуть з піснями?

Спочатку то навіть боялися заходити на подвір'я комуну, а коли й заходили, то аби зробити яку капость—вградки скотину нагнати то-що.

Але комунари добре знали, що селнин темний, не розуміє того, що робить. Не зважали на все це, де можна ладити з'ясовували.

Осіною того-ж 22 року комуну отримано було 200 десятин землі, на яку засіяли всю землю на 23-й рік, або й далі у злиднях сидіти. Велику втрату вальість знов проявили комунари в цей відповідний мент свого життя. Голодній нормі застались, тілом світили, а засіяли 40 десятин під озимину.

Весною засіяли останню землю.

Зацвіли хліба...

Налявся колос, серце комунара наповнилось радістю перемоги. Не пропали дарма зусилля, гарно оброблена земля віддячила... Після довгого страждання легче зітхнули...

Коли стали трохи на ноги, взяли за своє господарство.

В Сорочинцях млин кооперація держала, розвалювався весь. Взяли його в свої руки комунари, враз поставили на ноги.

Збудували льох, инбар, лазню, хліви.

Надходить 24-й рік. Комуна заводить правильний сівозмін. Чорна, як смола, рілля раннього пару вкрива поля комуни. Глибоко вривається леміш у землю...

Посуха кістлявою рукою счавила за горло селянина. Наче хворий на сухоти, чахли селянські хліба...

Зеленіли посіви комуни, росли наливаїся, роса хрупкими перлинами дріжала, переливалася соняшного ранку...

І ось коли настали жнива, севлянські хліби наче ножем одрізано від хлібів комуни. Повні колоски, на високих стеблинах, плавко розкачувались, дріжали позолотою на полях комуни, низько вклонялись, немов дякували господаря-комунара.

Легке, як пірлячко, зерно в селянина.

Важке як оливо—в комунара.

Збірив по зернині селянин-хлібороб...

Водопадом сипалось зерно—мішки комуни. 120 пудів дала десятина озимої пшениці.

10 пудів зібрав селянин . . .

Комунари повели нас показувати своє господарство. Одкрили хлів—теплий струмінь обдав.

Перед нашими очима заворушилось царство білих туш, захрюкало засопло, повернуло носорогові морди...

Дуже, орловські рисаки виліскували біля ясел...

Коровник. Десятки тупих морд одкрили пукасті очі й побачивши, що ми прийшли з пустими руками, байдуже одвернули голови.

Комунари залюбки поглядали на своє царство, гладили, тріпали, наvertsали.

Одкрили двері далі.

...Шпаками пообсідавши дерева, гусінь оббирали...

— Боже поможи...

— На бога надійся, а сам не зівай,—скаже комунар.

Дядько всміхнеться, присяде.

— А незабаром все подвір'я вкривається дядьками. Хоч не хоч, а кидай роботу. Бо в дядьків з'явився нахил до філософії. До пізнього вечора не вшуха розмова. Спочатку про релігію, далі про політику, потім—чому цього року не вродили огірки, про виховання дітей... Закінчується „хоровою“ вже при півнях.

Так, з теплою усмішкою на одвертих обличчях, розказували нам комунари.

Побувавши де-кільки разів на таких вечорах біля хутора Солонців, селянин пише:

„Потому, що як прийшов я до сознания.. просю прийняти мене до комуни. Хай живе комуністська партія!“

При нас прийшла бабуся з Яресек—за 15 верст—з двома дочками й сином.

— Прийшла до вас, щоб прийняли до комуни,—шамкають старечі уста.

— Що вас змушує бабусю вступати до нас?—питають.

— Та люди кажуть, що ви живіте по братському...

— Комунар лагідно всміхається.

— Ви старі бабусю, а в нас богу не моляться...

— Та що хіба мені бог хліба дасть, чи що?—безтурботно відповідає та.

Потім прийшов хлопчисько. Обличчя порізано старечими зморшками батрацького життя. Сльози горохом лялялись по мовчазному обличчі.

Господар обіцяв пошити чоботи, свитку, а тепер відмовляє.

— Не торбайся, пошиє він тобі дві свитки,—заспокоїли, нагодували, повели до господаря.

Зі стріх вода капає...

Дівчата в комуні кажуть:

— Краще буду вік свій дівувати, ніж вийду заміж не за комунара.

Хлопці теж саме:

мішки комуні. 120 пудів дала десятина озимої пшениці.
10 пудів зібрав селянин . . .

Комунари повели нас показувати своє господарство. Одкрили хліб — теплий струміль обдав.

Перед нашими очима заворушилось царство білих туш, захрюкало засопло, повернуло носорогові морди... Дужі, орловські рисаки вилискували біля ясел...

Коровник. Десятки тупих морд одкрили пукасті очі й побачивши, що ми прийшли з пустими руками, байдуже одвернули голови.

Комунари залюбки поглядали на своє царство, гладили, тріпали, наvertали. Одкрили двері далі.

Молотарка, косарки, залізні борони, букарі, плуги, тріери, соломорізки, вся ця залізна армія виблискувала металевими частинами, випирала незграбними ричагами.

Комуна користується першими сояшними днями.

...Шпаками пообсідавши дерева, гусінь оббирали...

Комунар погордо вказав рукою:

— Оце новий будинок—16 кімнат й велика зала. В 24 році збудували. В Сорочинцях млини маємо, сукновальню, олійню, столярню, чоботарню.

Другий з теплою усмішкою обвів рукою:

— І це все з нічого...

Лід зрушився...

Коли літньої, недільної пори на подвір'ї комуни гуде молотарка, тоді дорогою скриплять вози... Селянин, що потрапив до комуни, спочатку помахав ціпком, тоді скаже:

Потім прийшов хлопчисько. Обличчя порізано старечими зморшками батрацького життя. Сльози горохом лялись по мовчазному обличчі.

Господар обіцяв пошити чоботи, свитку, а тепер відмовляє.

— Не торбайся, пошиє він тобі дві свитки,—заспокоїли, нагодували, повели до господаря.

Зі стріх вода капає...

Дівчата в комуні кажуть:

— Краще буду вік свій діувати, ніж вийду заміж не за комунара.

Хлопці теж саме:

— Нарід не видержаний, не переварений,—про сільських дівчат.—Як не найду собі тут жінки, пошукаю в сусідній комуні...

Вмира хто з комунарів—не обкурюють його ладаном, „со святими упокой“ не співа піп над труною. В жалобі революційної пісні ховають, гучним салютом вкривають, згадують трудову стежку комунара.

Народиться хто—в купілі революційного ентузіазму „хрестят“.

Село, спочатку, наче од просоння очима кліпало... Глибако в'ятрилось, вразило селянську голову життя революціонерів побуту. Й коли в комуні були октябрини над 8-ю голяками, народу зібралось стільки, що ні одна ярмарка, в тім числі і Сорочинська, ще не бачила. Щось кілька тисяч селян з'їхалось...

Не наслідуються поки ще селянин перейти трухлявий міст старого побуту, придивляється... Але зелений беріг нового життя жде!..

„Жовтенята“ Комуни „Маяк“.

— І як вони ладять?—дивуються дядьки з комунарів.—Там же поляки, росіяни, українці, євреї, німці, австрійці?

Але саме найдивніше для села це те, що воно ні разу ще не бачило п'яного комунара.

— Все можна понять, але цього—ніяк!

На батьківщині Гоголя.

Знов перед нами піскувата дорога в'ється, знов ми поринули в степах. Ранок бадьорить, чіткий наш крок, вітер вривається нам в груди, обвіває запаширим, здоровим подихом. Край дороги весіннім шелестом шелестить озимина, що прокинулося після довгого зимового сну... Високо дзюрчить, летяще на ниви перша пісня жайворонка.. Весні!

— Он то Сорочинці... вказав дід ціпком.

Широкі луки блиснули калюжами, майнули край нашого ока. Зачаровані, ми не одривались від широкої смуги, що бованила на красвиді. Гора ліворуч закривала нам простір. Під нею аулами примостились хутори, грибами розкинулись в степу. На зустріч нам махали руками вітряки. Сонце всміхалося теплою усмішкою Гоголя. Над нами летіли гуси. На широкі, тургайські степи! Привіт киргизам! ..

В околицях — село. Йдемо повз майдану—Сорочинський ярмарок. На зустріч „Солопій Черевик“ іде на волах...

„Хивря“ поверта до нас усмішкувате обличчя... Йдемо широкою, болотяною вулицею. Олешко мій непокійно озирнувся: хто зна, може він боявся, щоб йому не підсунув хто „красну свитку“?

На зустріч нам дзвони... На призьбах в нових плахах, сорочках—селянки; від чобіт дядьківських тхне дьогтем, діди прижмурено припікають на сонці свої лисини, дитвора традиційно „відкриває“ весну грою в „бабки“.

Сорочинці сьогодні святкують... Думаєте міжнародній день робітниць, селянки? Це вчора було. Сьогодні—Івана Обертенного. Що, не знаєте що це таке?! Що ж ви тоді знаєте? Так і видно, що ніколи не були в Сорочинцях: Голову Іоанну Хрестителю коли відрубали? 29 серпня? А сьогодні 9-го березня. Голова ця візьми да і вернись знов на своє місце; Ось який сьогодні день в Сорочинцях!

Минаємо пам'ятник Гоголя в задумі похилого...

— А ось дитяча комуна,—вказав нам дід на величезний новий будинок,—раніш поміщик сорочинський жив.

Вулиця в Сорочинцях.

Молоді паростки.

На широкому подвір'ї бігала, гонялась, купаючись у хвилях соняшного проміння, дитвора... Шпаками дерева обліпила-оббирала гусінь. Уздріла діда заверещала, мурашками обліпила. Сонце золотило розпатлані голі крізь віти дерев зайчиками бігало по жвавих розчервонілих обличчях, бороді діда...

Дід веде нас оглядати комуна, отривчасто розповідає.

60 душ дітей... До 5 літ живуть з батьками, потім у своїй комуні до 16... Третина сиріт, де-яких прийняли... Майбутні розсадники колективізації... 12 душ ходить до семирічки. У школі дивуються—діти комунарів випереджують всіх школярів...

Ми в просторій залі... Паркет немов льод виблискує, в кутку рвані обліплені вішаними по стінах. Улюблена тема—Ленін дитячих літ.

Тут в них є свої секції—продумана, літературна, соціально-економічна гуртки—драматично-співачий, музичний, малювання; тут вночі відбуваються літературні вечірки, спорт, вистави...

В той час, як вчительки нам це розповідали, показували, діти їм сьоме:

— Поживе отак з рік, тоді й лігачем до батьків не затягнеш...

Зимом здобувають загальну освіту, вчать ся майстерствам різним, спорядкують, за господарством доглядать, літом на полі, городах, садках магають батькам—полять, огріють, рають то-що...

Дід зупиняється, наставляє пальця:

— А батьків своїх то вже переросли. Коли доводиться який доклад,—дід маха рукою,—вранці галошу посаждать... Так то...

всміхається хата головою...—Живемо комуною...

Ну діду бувайте... дякуємо за кумпанію... Обіцяю вам написати вашу комуна,—казав я щиро тискаючи незграбну, мозоляву руку ника-діда.

Знов ми пірнули в степи. Олешко похмуро мовчав усю дорогу... сказав:—„Прийду до дому, скажу: забирай стара своє барахло, піди комуна жити...“

На зустріч нам лялалась, дзвеніла пісня жайворонка. Сонце з-за гір бризнуло промінням...

К. Гордім

лах...
„Хивря“ поверта до нас усмішкувате обличчя... Йдемо широкою, болотяною вулицею. Олешко мій непокоїно озирнувся: хто зна, може він боявся, щоб йому не підсунув хто „красну свитку?“

На зустріч нам дзвони... На призьбах в нових плахах, сорочках—селянки; від чобіт дядьківських тхне дьогтем, діди прижмурено, припікають на сонці свої лисини, дитвора традиційно „відкриває“ весну грою в „бабки“.

Сорочинці сьогодні святкують... Думаєте міжнародній день робітниці, селянки? Це вчора було. Сьогодні—Івана Обертенного. Що, не знаєте що це таке?! Шо ж ви тоді знаєте? Так і видко, що ніколи не були в Сорочинцях. Голову Іоанну Крестителю коли відрубали? 29 серпня? А сьогодні 9-го березня. Голова ця візьми да і вернись знов на своє місце; Ось який сьогодні день в Сорочинцях!

Минаємо пам'ятник Гоголя в задумі похилого...

— А ось дитяча комуна,—вказав нам дід на величенький новий будинок,—раніш поміщик сорочинський жив.

Вулиця в Сорочинцях.

всміхається хата головою...—Живемо комуною...

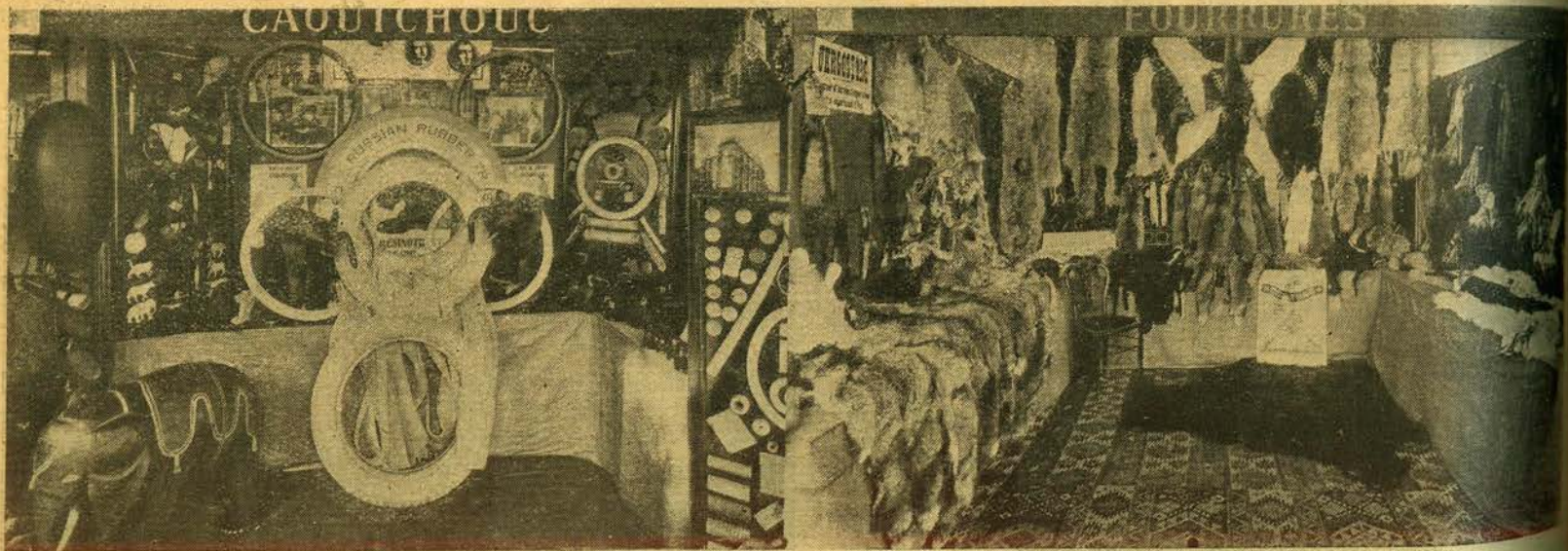
Ну діду бувайте... дякуємо за кумпанію... Обіцяю вам написати вашу комуна,—казав я щиро тискаючи незграбну, мозоляву руку ника-діда.

Знов ми пірнули в степи. Олешко похмуро мовчав усю дорогу... сказав:—„Прийду до дому, скажу: забирай стара своє барахло, підйди комуна жити...“

На зустріч нам ллялась, дзвеніла пісня жайворонка. Сонце з-за хмар бризнуло промінням...

К. Гордієнко

С. Р. С. Р. на Ліонському ярмарку.

Відділ каучукових та гумових виробів.

Відділ хутра.

САТИРА И ГУМОР

Почали сезон.

(Спорт-Гумореска)

У Харкові організуються курси для суддів по футболу. Крім вивчення правил гри, курсанти будуть ознайомлені з прийомами швидкої допомоги. «Комуніст» 8 квітня 1925 р.

Програм для суддів по футболу.

КУРС СПЕЦІАЛЬНИЙ	КУРС МЕДИЧНИЙ
1. Початок гри.	1. Легенькі контузії.
2. Офсайт.	2. Вивихи.
3. Фолл.	3. Переломи.
4. Пенальті.	4. Шок (Надсад бєбєхїв).
5. Голл.	5. „Сотрясение“ мозоку.
6. Кінець гри.	6. Як відрізнити мертвяка (справжнього) від неприємного („пушколїтейцїка“).
7. Фїксування результатів (протокол).	7. Обов'язки понятїх при складаннї „акта о смертї“.
8. Гїпп-Гїпп—Ур-р-р-а-а!!!	8. Похорон. (Не обов'язково, бо похорон здебільша влаштується розпорядженнєм ВСФК).

„Спасував“ з оригіналу Вас. Чєчвянський.

Підручник.

(Жарт)

Призано желательним учредити институт по изучению преступности и преступника.

(З газет).

— Ванька!! Падлець буду — Рвач?! — Здоров! Давно з кічі? І де тепер ширмачиш — на трамваї, чи в кіне?!.. Я, брат, у кіне, потому там фраєр больш маланхольной і..

— Заткнись і отскоч! — не кінпремен* тіруй!! Ніякой я тобі не Ванька — Рвач і невдобно мені з тобою на вулиці ботать, бо може за тобою какой мент зорїть... А приходь краще в „Преступной Інститут“ і спитай наочного підручника Івана Петровича Рваченка — мене значить, — тоді побалакаєм. А зараз ніколи, — треба на лекцію гвинта нарізать, — п'ять хвилин залишилось, а у нас, брат, дисциплїна, НОП... Ну, плїтуй!

Вас. Ч.

5. Голл.
6. Кінець гри.
7. фіксування результатів (протокол).
8. Гипп-Гипп—Ур-р-а-а!!!

5. „Сотрясение” мозоку.
6. Як відрізнити мертвяка (справнього) від непритомного („пушколтейщика”).
7. Обов'язки понятих при складанні „акта о смерті”.
8. Похорон. (Не обов'язково, бо похорон здебільша влаштовується розпорядженням ВСФК).

ровича Рваченка — мене значить, — тоді побалакаєм. А зараз ніколи, — треба на лекцію гвинта нарізати, — п'ять хвилин залишилось, а у нас, брат, дисципліна, НОП... Ну, плітуй!

Вас. Ч.

„Спасував“ з оригіналу Вас. Чечвянський.

ФІЗКУЛЬТУРА ТА СПОРТ

Ритміка.

Ритміка до цього часу була цілком відокремленою паростю мистецтва, що не мала зв'язку з фізкультурою. Останніми ж часами по фізкультурних гуртках де-далі все частіше порушується справа про пристосування ритміки, яко складової частини загальної системи фізичного виховання. До ритміки, що розвиває музичне почуття й гармонію рухів погоджених з музикою, треба тільки додати фізкультурного змісту; треба опрацювати її програмно-методичний бік, власне, з погляду фізкультури, щоб ученя не тільки виклепав у себе красу й плавність рухів, а й фізичну міць. Перші заходи в цій справі зробили в Харкові деякі інструктори фізкультури. Слід сподіватися, що за їхнім прикладом підуть і інші.

Гандбол.

Дуже поширилася в Харкові за останні роки нова гра в гандбол. М'яч можна тримати в руках не більш як три секунди. Гандбол далеко корисніший, ніж футбол. Футбол дає односторонній розвиток, здебільшого ніг. Гра в гандбол не так утомляє, не така натужна як футбол, і тому цілком придатна навіть підліткам та жіноцтву. Ціла низка корисних рухів розвиває все тіло. Крім того, гандбол ще має перевагу з матеріального боку: для гри треба невеличкий майданчик (менш 1/2 підфутбольного), трусики для гандбольників та м'яч — оце усе. У цій сезоні гандбол, набув собі ще більшої популярності. Уже зараз є понад 40 команд чоловічих та жіночих.

Але так добре стоїть справа у Харкові, по інших же містах на Україні з гандболом мало ознайомлені. Перший дав приклад іншим містам Донбас, де вже на багатьох копальнях організовано гандбольні команди. Заводиться гандбол теж і в Одесі, Миколаєві, Чернігові, Катеринославі. Зацікавлення викликають перші весняні матчі в Харкові. Хутко молодь завойовує місце, й старим доводиться туго. От хоча б зустріч збірної команди м. Харкова з команд Хар. Технол. І-ту. Першу гру виграла збірна 7:4, програвши спочатку у першому хавтаймі. Другу гру старі, „згадавши старовину“, всипали 12:2, а в третій раз ХТІ знову вчинили дужий опір, програвши тільки 3:4

Хроніка.

— Експертське Бюро утворено при Найвищій Раді Фізкультури. Бюро має на меті: дати змогу трудящому людові України використати свій літній відпуск для ознайомлення з природою та побутом найкращих місцевостей нашого Союзу і рівночасно прищепити екскурсантам основні новини фізичної культури та фізично загартувати їх. — Президія ВУЦВК ухвалила постанову закласти в Харкові вищу школу — Інститут Фізичної Культури. — У Харкові почався весняний сезон. Уже відіграно кілька футбольних та гандбольних матчів. Розпочалися тренівки в легкій атлетиці. Одна з найкращих робітничих команд Чехословаччини „Чеські острови“ надіслали до Червоного Спортінтерну пропозицію приїхати на кілька матчів до СРСР. КСІ дає Україні право згодитись на цю пропозицію.

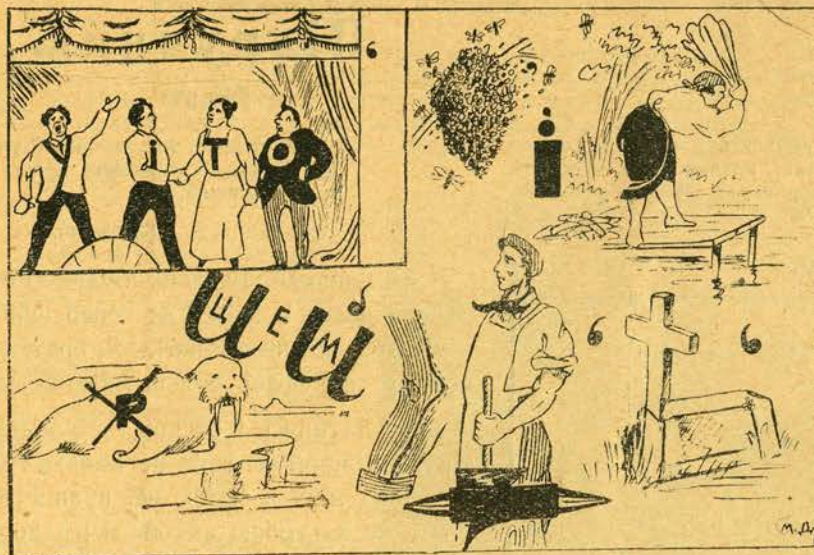

Ритмічна гімнастика.

Ребус
№ 23.

ЗАДАЧИ

й РЕБУСИ

Головоломка № 25.

(Тема В. Бабляка).

			Д	ОЕ	ОЗ				
	ІІ	■	■	■	■	ЮТ			
	■	М	В	СТР	■				
Б	АН	ЛЕ	■	■	■	ББ	■	Г	Є
Ч	Б	ІЛ	■	ЯН	■	ЕС	■	З	А

Шарада № 24.

Прийменник простий на початку,
Недовго гадаючи, слід нам узяти;
Потім річку, де письменницькі нотатки
Спокій вічний безперечно будуть мати.
Кінець, коли ви пасішник хороший,
Дається завжди вам без грошей.

Що ж все?

Усе — «іде з роботи, із заводу
Маніфестацію зустрічати.
В квітках всі улиці йому кричать:
Нехай, нехай живе свобода!».

Розв'язання завдань, уміщених в № 15 журналу, „Всесвіт“

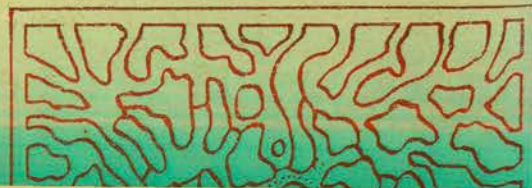
Ребус № 13.

Наука в ліс не веде.

Метаграма № 14.

Па, Рудий, Жорес, Куль, Мана, Ворота.
„Паризька Комуна створила новий тип держави — (державу) пролетарську“ (В. Ленін).

Лабіринт № 15.

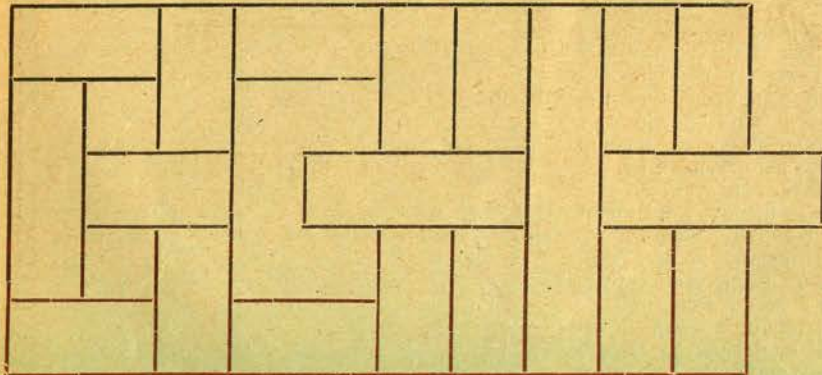

(Тема В. Бабляка).

			Д	ОЕ	ОЗ				
	ІІ	■	■	■		ЮТ			
	■	М	В	СТР	■				
Б	АН	ЛЕ	■	■	■	ЬБ	■	Г	Є
ЧІ	Б	ІЛ	■	ЯН	■	ЕС	■	З	А
НО	СТ	А	■	Ю	■	ТЬ	■	■	Т
ІВ	РА	ОС	■	КВ	■	ОЮ	■	НІ	ВС
ОП	А	РО	ТУМ	■	ЕРЦ	ІВР	■	НІ	БУ
	■	■	■	■	■				
		АН	НА	ЕМ					

Розрізати дану фігуру на 5 частин і розставити їх так, щоб затушковані квадратики дали назву твору відомого українського поета, а в квадратах з літерами можна було б прочитати уривок цього твору.

Завдання літер № 26.

Чиє складуть прізвище дані бруски, коли де-які з них роздвинути вправо лише на один крок, рівний ширині кожного бруска?

Ребус № 13.

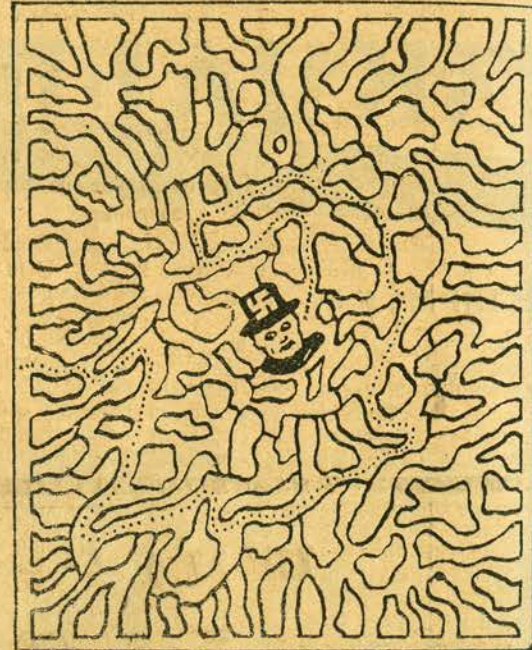
Наука в ліс не веде.

Метаграма № 14.

Па, Рудий, Жорес, Куль, Мана, Ворота.

„Паризька Комуна створила новий тип держави — (державу) пролетарську“ (В. Ленін).

Лабіринт № 15.

Завдання-жарту № 16.

Коли обрахувати блискавку, то вартість її по пересічному ставі Комуноспів для службовців невелика.

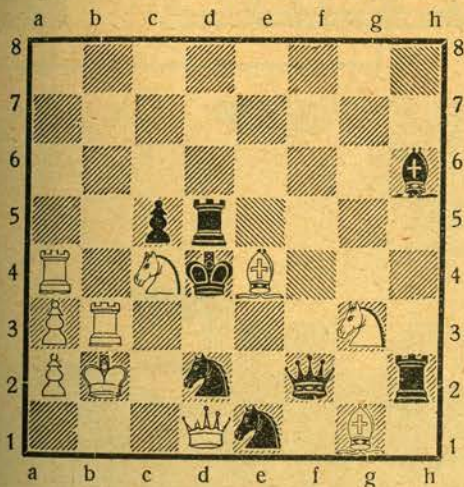
Степень напружености електричної енергії при блискавці за даних фізики = 50.000.000 вольтів, а сила її = 10.000 амперів. Коли перемножити ці числа, то ми матимемо **вати**. 1.000 таких ватів коли вони витрачаються на протязі години (3.600 сек.) дають так званий **кіловат-годину**, по якій Комуноспи розрахують всю платню за електричну енергію. Коштує вона в середньому 30 коп. Коли б так підраховали коштовність блискавки, вона була б дорога (біля 40 тисяч), але справа в тому, що блискавка триває надзвичайно хутко $\frac{1}{10.000}$ доля секунди. От через що і вартість її значно зменшується. Всього вона коштує $\frac{50.000.000 \cdot 10.000}{10.000 \cdot 3.600} = 4$ крб. 19 коп.

Вірних розв'язань всіх завдань не надіслано. Розв'язано лише метаграму № 14 і лабіринт № 14: Мура Циніпа й Саченко Володя (Катеринославська Кулінич Ів. (Харків).

ШАХИ ТА ШАШКИ

За редакцією І. Л. ЯНУШПОЛЬСЬКОГО.

Завдання ч. 8. А. Кремера (преміюване).

Білі — Кр b2 Ф d1 Та 4, b3 С e4, g1 К с4 g3 п. a2, a3 (10).

Чорні — Кр d4 Ф f2 Т d5, h2, С h6 К d2, e1 п. c5 (8).

Мат за два ходи.

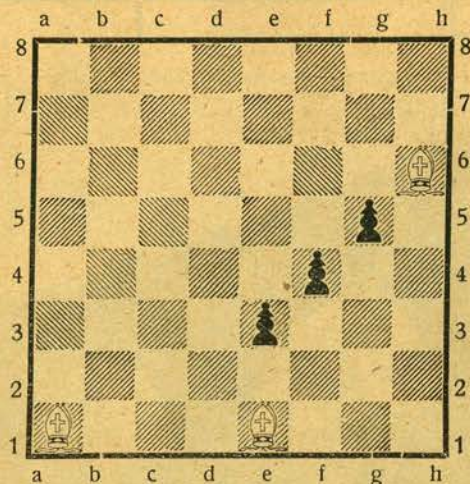
Партія ч. 8. Французька. Грано в Християнії 1924 року.

Білі — А. Нимцович.

Чорні — Гакансон.

1. e2—e4	e7—e6	16. b4—b5	f5—f4
2. d2—d4	d7—d5	17. Ф g3—g4	К с6—b8
3. e1—e5	c7—c5	18. С c2—c3	Т d8—e8
4. Ф d1—g4	c5 : d4	Щоб матеріально не втратити, чорні примушені своєрідно переставити свої фігури.	
5. К g1—f3	К b8—c6	19. c3 : d4	Кр с8—d8
6. С f1—d3	f7—f5	20. Т e1—c1	Ф с7—b6
Нимцович вважає, що становище чорних уже кепське і на його думку він викликано ходом білих 3. e4—e5.		21. a4—a5	Ф b6—a7
7. Ф g4—g3	К g8—e7	22. b5—b6	Ф a7—a8
8. a—b	К e7—g6	Паліубов зауважує, що цей ход...	

Етюд ч. 5. „Лебедина пісня“.

Білі — Д a1, e1, h6 (3).

Чорні — ш. e3, f4, g5, h2 (4).

Білі виграють.

Партія ч. 5. Центральна.

Грано в Москві 1925 року.

Білі — М. Лавин.

Чорні — М. Янков.

1. c3—d4	d6—c5	8. f4—e5!	d6 : f4
2. b2—c3	e7—d6	9. g3 : e5	h6—g5
3. g3—f4	f6—g5	10. c3—b4	a5 : a1
4. f2—g3	g5—h4	11. e5—d6	c7 : e5
5. g1—f2	b6—a5	12. f2—g3	h4 : d4
6. d4 : b6	a7 : c5	13. e1—b2	a1 : c3
7. a1—b2	f8—e7	14. d2 : d6	Чорні здалися.

Партія ч. 8. Французька. Грано в Християнії 1924 року.

Білі—А. Нимцович.

Чорні—Гакансон.

1. e2—e4	e7—e6	16. b4—b5	f5—f4
2. d2—d4	d7—d5	17. Ф g3—g4	К c6—b8
3. e1—e5	c7—c5	18. c2—c3	Т d8—e8
4. Ф d1—g4	c5 : d4	Щоб матеріально не втратити,	
5. К g1—f3	К b8—c6	чорні примушені своєрідно переставити свої фігури.	
6. С f1—d3	f7—f5	19. c3 : d4	Кр c8—d8
Нимцович вважає, що становище чорних уже кепське і на його думку це викликано ходом білих 3. e4—e5.			
7. Ф g4—g3	К g8—e7	20. Т e1—c1	Ф c7—b6
8. 0—0	К e7—g6	21. a4—a5	Ф b6—a7
9. h2—h4	Ф d8—c7	22. b5—b6	Ф a7—a8
10. Т f1—e1	С c8—d7	Подібно становище ферзі можливе тільки у завданнях.	
Слід було зіграти 10...С f8—c5, щоб на 11. h7—h5 грати К g6—f8.			
11. a2—a3	0—0—0	23. Т c1—c7	К e7—f5
12. b2—b4	a7—a6	24. К b1—c3!	С f8—e7
13. h4—h5	К g6—e7	25. К c3 : d5	К f5 : d4
14. С c1—d2	h7—h6	26. К f3 : d4	e6 : d5
15. a3—a4	g7—g5	27. Ф g4 : d7+!	К b8 : d7
		28. К d4—e6×	

Рідкосний гарний кінець.

Партія ч. 5. Центральна.

Грано в Москві 1925 року.

Білі—М. Лавин.

Чорні—М. Янков.

1. c3—d4	d6—c5	8. f4—e5!	d6 : f4
2. b2—c3	e7—d6	9. g3 : e5	h6—g5
3. g3—f4	f6—g5	10. c3—b4	a5 : a1
4. f2—g3	g5—h4	11. e5—d6	c7 : e5
5. g1—f2	b6—a5	12. f2—g3	h4 : d4
6. d4 : b6	a7 : c5	13. e1—b2	a1 : c3
7. a1—b2	f8—e7	14. d2 : d6	Чорні здалися.

Хроніка

— В Харківському турнір-чемпіонаті найбільше шансів мають поки т. Альохін та Ойстрах; остаточний наслідок з'ясується в найближчому тижні.

— В міжнародньому турнірі в Баден-Бадені беруть участь до 20 чол

— В робітничому клубі в Відні т. Кеніг грав одночасно 62 партії. Наслідок: виграв—51, програв—6 і 5 в ніч'ю.

Робітничий клуб у Відні налічує більш, як 800 членів.

■ ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ■

Універсальний ілю-

„ВСЕСВІТ“

-стрований журнал

ВИХОДИТЬ РЕГУЛЯРНО ДВІЧІ НА МІСЯЦЬ

Кожен № подає низку оповідань, віршів, нарисів й більш 60 ілюстрацій.

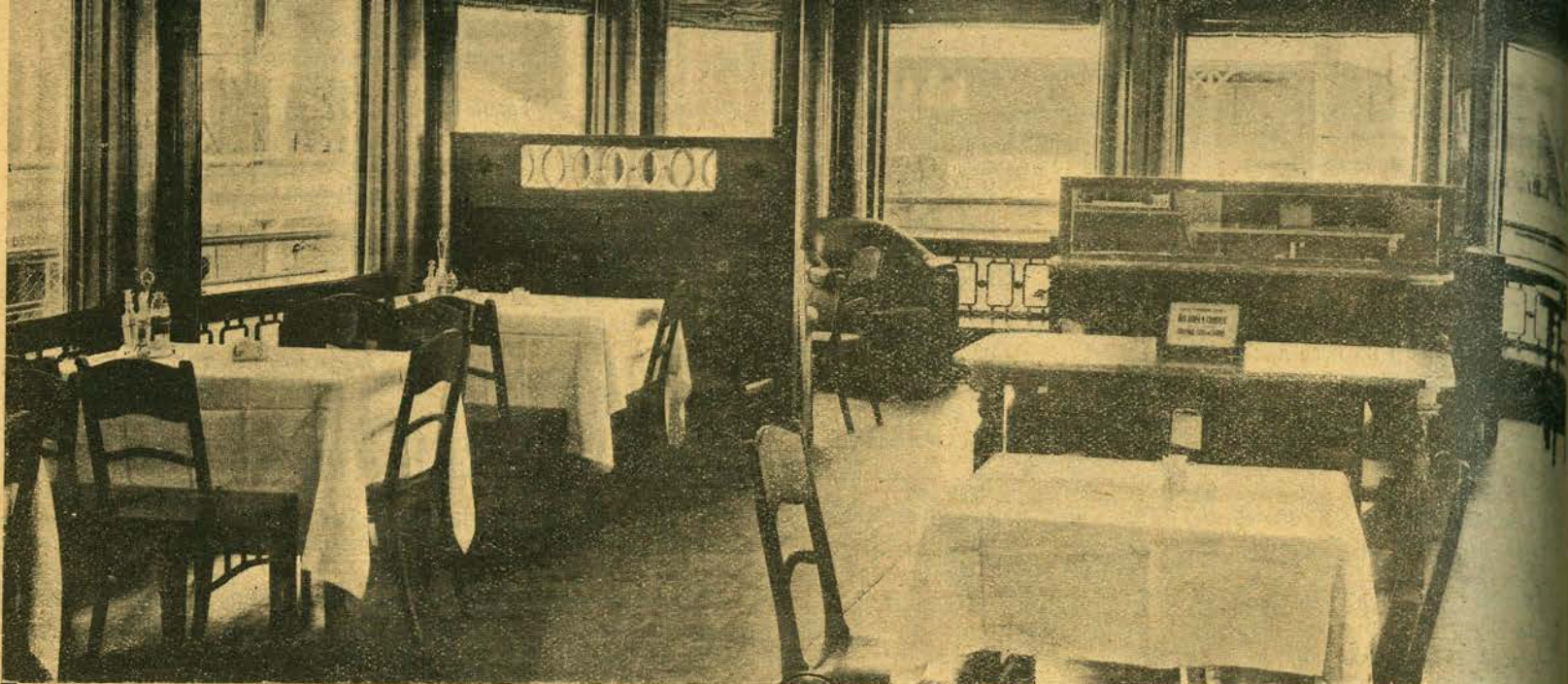
Література, наука, громадське життя, всесвітня ілюстрація, сатира, гумор, шахи, спорт, мистецьке життя та инш.

ХАРКІВ, вулиця К. Лібкнехта, № 11.

ВОЛЖСКОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕЧНОЕ
ПАРОХОДСТВО

ПРАВЛЕНИЕ: Н.-Новгород, Кооперативная, 13.
МОСКОВСКАЯ КОНТОРА: Мясницкая ул., № 1.

САЛОН 1-го кл. ПАРОВОДА „ВОЛОДАРСКИЙ“. 1921 г.

Располагая мощным флотом в навигацию 1925 г., Волжское Госпароходство производит:

1. Срочное ежедневное почтово-пассажирское сообщение по р.р. Волге и Каме.
2. Товаро-пассажирское движение по р.р. Волге, Каме, Белой, Уфимке, Вятке, р. Москве, Оке, Клязьме, Унже, р. Костроме, Ветлуге и Суре.
3. Товарное движение специальн. товарными паротеплоходами по р.р. Волге и Каме с притоками.
4. Перевозку грузов как на пароходах, так и на баржах и др. непаровых судах.
5. Буксировку всякого рода судов и плотов.

Свои АГЕНТСТВА: во всех пунктах Волжского Бассейна.

ТРАНСПОРТНЫЕ КОНТОРЫ:

в Москве (Мясницкая, 1), Ленинграде, Н.-Новгороде, Уральске, Оренбурге, Ростове на Дону, Баку и др.

ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВА: в Киеве и Бугульме.

Предварительная ПРОДАЖА ПАССАЖИРСКИХ БИЛЕТОВ производится во всех транспортных конторах.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

**ІЛЮСТРОВАННИЙ
ДВОХТИЖНЕВИК**

ВСЕСВІТ

за редакц. В. БЛАКИТНОГО.

Адреса РЕДАКЦІЇ:
вул. К. Лібкнехта, № 11,
телефон № 14—73.

ОСОБЛИВУ УВАГУ
буде звернено на ВСЕ-
СВІТНЮ ІЛЮСТРАЦІЮ.

У журналі будуть великі відділи: ЛІТЕРАТУРИ, МАЛЯРСТВА, ТЕАТ-
РАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА, САТИРИ та ГУМОРУ, НАУКИ,
ТЕХНІКИ, СПОРТУ, то що.

Адреса РЕДАКЦІЇ:
вул. К. Лібкнехта, № 11,
телефон № 14—73.

ОСОБЛИВУ УВАГУ
буде звернено на ВСЕ-
СВІТНЮ ІЛЮСТРАЦІЮ.

У журналі будуть великі відділи: ЛІТЕРАТУРИ, МАЛЯРСТВА, ТЕАТ-
РАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА, САТИРИ та ГУМОРУ, НАУКИ,
ТЕХНІКИ, СПОРТУ, то що.

ЗАПРОШЕНІ ДО СПІВРОБІТНИЦТВА:

Тео Авербах, Бахтадзе, (Грузія), Д. Бузько, Бажан, Біла-Криниця, Н. Богуславський, С. Божко (Кам'янець), Л. Болобан, проф. А. І. Белецький, Остап Вишня, І. Врона, Веринівський, Ванін, С. Вагранська, П. Ванченко, П. Голота, М. Горбань, Городовенко, Б. Глаголін, М. Ган (Нью-Йорк), Цішна Гартни (Білорусь), І. Дніпровський, О. Довженко (Сашко), В. Радиш, О. Дорошкевич, М. Доленго, В. Десняк, О. Досвітній, С. Драгоманів, Шалва-Дадіані (Грузія), Г. Епін, Елева, Н. Зелінський (Москва), М. Йогансен, В. Іволгин, М. Ірчан (Вінніпег), О. Копиленко, Г. Коцюба, І. Кириленко, проф. Б. Братко, П. Козицький, О. Корж, Б. Колос, Кручинін, Нуліш (Одеса), Л. Ковалів (Київ), Ів. Кулик (Канада), Л. Курбас (Одеса), В. Корян, Н. Калюжний (Прага), Евг. Касяненко (Берлін), М. Любченко, В. Лазурський, А. Любченко, М. Лебідь (Катеринослав), П. Лісовий, Б. Лопатинський, М. Лейтес, Ю. Масютин, В. Меллер, Юр. Меженко, І. Микитенко, Миколюк, М. Майський, Мандельберг, Я. Мамонтів, Н. Мірза-Авакьянц, К. Німчинов, Валер Проноза, П. Панч, Л. Предславич (Одеса), В. Поліщук, С. Пилипенко, М. Панченко, А. Приходько (Прага), С. Радугин, В. Сосюра, М. Семенко, О. Слісаренко, І. Сенченко, В. Седлер, О. Соколовський (Київ), Ф. Соболев, Ю. Смолич, П. Тичина, Микола Терещенко, Марк Терещенко, проф. І. Турнелътауб, Б. Тначенко, Ф. Таран, М. Тарновський (Нью-Йорк), Ізм. Уразов, А. Уразова, П. Усенко, В. Фомицький (Москва), Футорянський, М. Хвильовий, Х. Холодний, М. Христовий, Б. Червоний, Г. Шкурупій, С. Щупан, Ів. Шевченко (Севастополь), И. Шевченко, В. Ярошенко, М. Якович, М. Яворський, М. Яловий, Ю. Янубський, Сандро Еулі (Грузія), фотограф А. П. Плахтій.

ПЕРЕДПЛАТА:

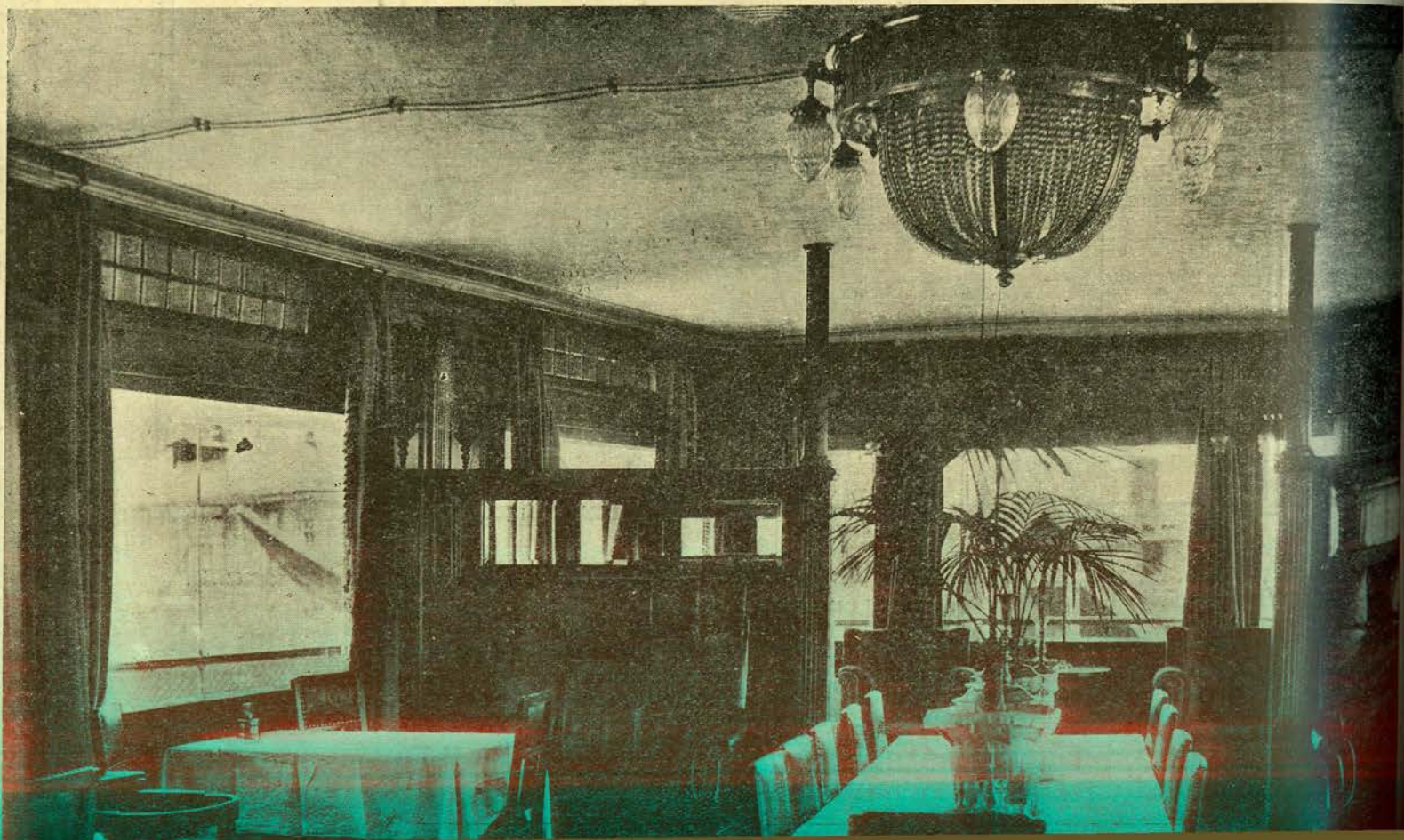
на місяць 60 к.
поодинокі число . 30 к.

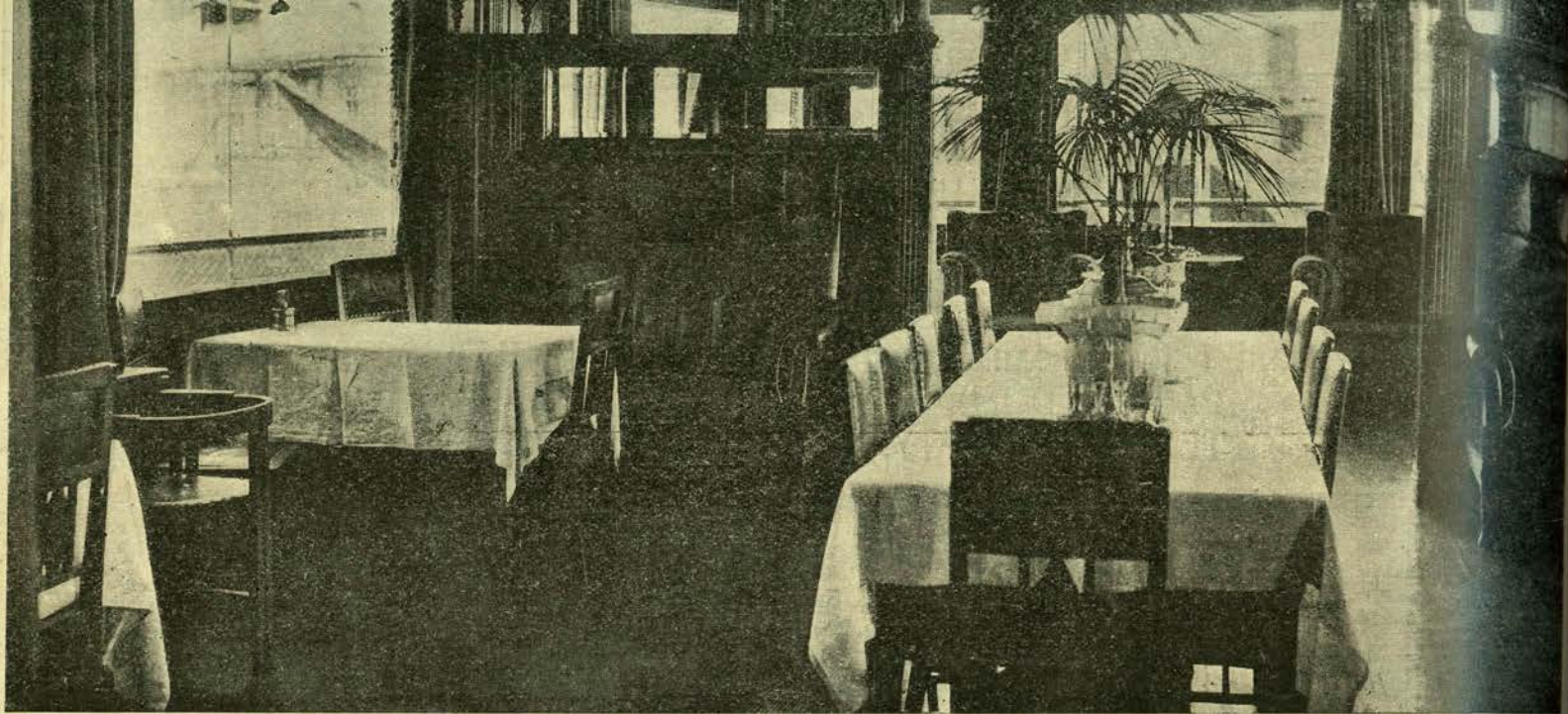
Гроші і передплату слати по адресі:

Видавництво газ. „ВІСТИ ВУЦВК“
Харків, вул. К. Лібкнехта, 11.

Волжское Государственное Речное ПАРОХОДСТВО

ПРАВЛЕНИЕ: Н.-Новгород, Кооперативная, 13.
МОСКОВСК. ТРАНСП. КОНТОРА: Мясницкая, 1.

Салон I-го кл. Пароход „КРАСНАЯ ЗВЕЗДА“.

Устанавливаются с открытием навигации:

1) Почтово и товаро-пассажирское движение по реке Волге от Рыбинска до Н.-Новгорода и от Н.-Новгорода до Астрахани с ежедневными отправлениями паротеплоходов.

2) Почтово и товаро-пассажирское движение по реке Каме от Н.-Новгорода до Перми с ежедневными отправлениями.

3) Почтово и товаро-пассажирское по реке Оке по линии Н.-Новгород-Рязань-Москва с ежеднев. отпр.

4) Пассажирские линии по р. р. Костромке, Унже, Суре, Ватцуге, Уфе, Вятке и Белой.

В пунктах примыкания железных дорог к водному пути отправление и прибытие паротеплоходов согласованы с расписанием железных дорог.

Кроме того Госпароходство про- изводит:

1. Хранение грузов на собственных складах.
2. Страхование грузов в пути следования и на складах.

3. Переотправку грузов по жел. дорогам.

4. Прием грузов от жел. дор. для дальнейшего направления их водой.

5. Прием товаров на комиссию.

6. Исполнение всякого рода поручений грузоотправителей по переотправке грузов и пр.

Транспортные конторы производят, операции по перевозке, хранению и страхованию грузов, по исполнению различного рода комиссионных поручений, и выдачу ссуд под товары.

БИЛЕТЫ НА ВСЕ ПАССАЖИРСКИЕ ЛИНИИ БУДУТ ПРОДАВАТЬСЯ В МОСКОВСКОЙ ТРАНСПОРТНОЙ КОНТОРЕ.